

Handläggare
Carina FrommTill
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd 2019-01-31

Telefon: 08-508 05178

Verksamhetsberättelse VB 2018 för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen för år 2018 och överlämnar den till kommunstyrelsen och revisorerna.
2. Stadsdelsnämnden överför 0,4 mnkr från årets resultat till 2019 års resultatfond.
3. Omedelbar justering.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	5
1. Ett Stockholm som håller samman	5
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	6
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	12
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	20
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	25
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	26
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	28
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	29
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	33
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	34
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	35
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	35
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	37
2.5 Stockholms miljö är giftfri	38
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	39
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	40
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	40
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	42
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	42
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	46
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	47
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	48
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	49
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	51
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	58
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	59
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	61
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	63

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	66
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	69
Uppföljning av ekonomi.....	70
Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget.....	70
Resultatenheter	79
Investeringar.....	80
Försäljningar av anläggningstillgångar	81
Verksamhetsprojekt (driftsprojekt)	81
Ombudgeteringar.....	81
Medel för lokaländamål.....	81
Analys av balansräkning	81
Övrigt	82
Kvalitetsarbete.....	82
Övrigt.....	83

Bilagor

- Bilaga 1: 9. Blankettset VB 2018 Sdn04*
- Bilaga 2: Uppföljningsrapport IKP*
- Bilaga 3: Kvalitetsredovisning förskola 2018*
- Bilaga 4: Slutrapport klimatinvesteringsmedel Junibacken*
- Bilaga 5: Slutrapport klimatinvesteringsmedel Planket*
- Bilaga 6: Slutrapport klimatinvesteringsmedel Solursparken*
- Bilaga 7: Uppföljning av öppen fritidsverksamhet*
- Bilaga 8: återrapportering Medel till soc sekreterare 2018*

Sammanfattande analys

Bedömningen är att förvaltningens arbete under året har bidragit till att uppnå kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål. Bokslutet för 2018 visar ett överskott om 0,5 mnkr efter resultatöverföringar.

Nedan beskrivs sammanfattningsvis hur Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har bidragit till de fyra inriktningsmålen.

Ett Stockholm som håller samman

Resultatet för "Utveckling och lärande" i förskoleundersökningen har ökat till 83 procent jämfört med 79 procent året innan och fler vårdnadshavare upplever att deras barn är trygga på förskolan jämfört med året innan. Förskolebarnen lär sig programmering och besöker förvaltningens Digitalstudio vilket lett till att andel nöjda vårdnadshavare som upplever att deras barn använder digitala verktyg i sitt lärande har ökat. Internutbildningar har erbjudits förskollärare och barnskötare om exempelvis språkstörning och autism vilket lett till förändrade arbetssätt och större medvetenhet och förståelse.

Statsbidrag har använts till att minska antalet barn i grupperna vilket givit flera positiva effekter.

Förvaltningen har stärkt samverkan med landstinget, öppna förskolan, förskolorna och grundskolorna vilket bidragit till att fler föräldrar har nåtts och deltagit i föräldrastödsprogram. Utöver detta har nyanlända familjer och vuxna har fått samhällsvägledning samt deltagit i familjedagkollo under sommaren.

Antalet vårddygn i behandlingshem samt för LVM-placeringar har minskat under året, jämfört med motsvarande period förra året.

Resultat från brukarenkäten visar att brukare inom socialpsykiatri är nöjdare med hur utredningen genomförts i jämförelse med året innan.

Förvaltningen har under året arbetat fram en strategi för trygghet och etablerat nya arbetssätt i form av ett strategiskt och ett operativt trygghetsråd.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen har under året fortsatt att energieffektivisera verksamheten genom bland annat byte av gamla belysningsarmaturer till LED-belysning. Arbetet med kemkaliesmart förskola enligt kemikaliecentrums vägledning har fortsatt enligt plan på nivå 2.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Bokslutet för 2018 visar ett överskott om 0,5 mnkr efter resultatöverföringar.

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har ökat från 1,96 procent 2017 till 2,07 procent 2018, vilket främst har sin förklaring i att stadsdelsområdet har tagit emot en stor andel nyanlända vuxna och familjer.

För att bryta en ökande andel ungdomar med försörjningsstöd har verksamheten utökats med en resurs för att intensifiera arbetet med att komma ut i självförsörjning.

Feriearbetande ungdomar har under året erbjudits varierade arbetsuppgifter och olika typer av arbetsplatser inom förvaltningen, hos ideella organisationer och entreprenörer. Exempelvis har, med extra medel i form av statsbidrag, totalt 1082 ungdomar fått feriearbete under

sommar-, höst- och jullov. Ytterligare 72 ungdomar anställdes under sommaren av andra fackförvaltningar och bolag.

Nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd har skapat möjligheter att studera med försörjningsstöd och under året har 12,3 procent av de som hade försörjningsstöd avslutats för att påbörja studier.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Sjukfrånvaron bland förvaltningens medarbetare fortsätter att minska. I november uppgick sjukfrånvaron till 7,0 procent vilket kan jämföras med 7,9 procent för helåret 2017. Det innebär också att sjukfrånvaron i Hässelby-Vällingby för första gången sedan 2013 är lägre än genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna.

Arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheterna fortsätter och har fördjupats under året. Flera verksamheter redovisar nu individbaserad statistik i syfte att kunna analysera resultat utifrån skillnader eller likheter mellan könen.

Barnperspektivet har fortsatt implementerats i flera av förvaltningens verksamheter, exempelvis inom verksamheterna för personer med funktionsnedsättning. En barnrättssamordnare har utsetts för att stötta verksamheterna i arbetet med att implementera barnkonventionen.

Under året har en våldsförebyggande vecka genomförts i syfte att öka kunskaperna om våld och dess mekanismer. Arbetet med det våldspreventiva arbetet i stadsdelsområdets skolor i samverkan med utbildningsförvaltningen har fortsatt och fördjupats.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

- Barn som inte är inskrivna i förskolan har fått möjlighet till språkövningar, utomhusvistelse med mera via öppen och introduktionsförskola, vilket bland annat varit ett stöd för nyanlända barnfamiljer.
- Antalet elever som fått stöd genom det skolsociala stödteamet har ökat, med ökad närvaro och måluppfyllelse till följd.
- Resultatet för "Utveckling och lärande" i förskoleundersökningen har ökat till 83 procent jämfört med 79 procent året innan och fler vårdnadshavare upplever att deras barn är trygga på förskolan jämfört med året innan.
- Förskolebarnen lär sig programmering och besöker förvaltningens Digitalstudio vilket lett till att andel nöjda vårdnadshavare som upplever att deras barn använder digitala verktyg i sitt lärande har ökat.
- Internutbildningar har erbjudits förskollärare och barnskötare om exempelvis språkstörning och autism vilket lett till förändrade arbetssätt och större medvetenhet och förståelse.
- Statsbidrag har använts till att minska antalet barn i grupperna vilket givit flera positiva effekter.
- Förvaltningen har stärkt samverkan med landstinget, öppna förskolan, förskolorna och grundskolorna vilket bidragit till att fler föräldrar har nåtts och deltagit i

föräldrastödsprogram.

- Nyanlända familjer och vuxna har fått samhällsvägledning samt deltagit i familjedagkollo under sommaren.
- 433 unika personer har under 2018 fått stöd på ungdomsmottagningen. Ungdomsmottagningen har arbetat uppsökande bland annat genom att besöka fritidsgårdarna.
- Förvaltningen har arbetat uppsökande för att tidigt upptäcka ungdomar som behöver stöd och insatser av olika slag har erbjudits.
- Förbättrade arbetssätt och rutiner inom utredningsverksamheten för barn och unga har lett till förkortade handläggningstider och fler berörda klienter är nöjda med det stöd de har fått.
- Kunskap och kännedom om socialtjänstens uppdrag har ökat inom förskola och skola.
- Antalet vårdtyg i behandlingshem samt för LVM-placeringar har minskat under året.
- Brukare inom socialpsykiatri är nöjdare med hur utredningen genomförts i jämförelse med året innan.
- Förvaltningen har under året arbetat fram en strategi för trygghet och etablerat nya arbetssätt i form av ett strategiskt och ett operativt trygghetsråd. I samtliga stadsmiljöprojekt inkluderas trygghetsaspekterna.
- Barns och ungdomars delaktighet i utformningen av fritids- och lovaktiviteter har ökat bland annat genom inrättande av en fritidskommission för unga.
- Under året har förvaltningen inlett ett samarbete med utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen för att ge barn och ungdomar en meningsfull och trygg fritid.
- Andelen äldre som känner sig trygga har ökat i jämförelse med året innan.
- Stadsdelsförvaltningens två aktivitetscenter har erbjudit ett brett utbud av kulturaktiviteter och Växthusets gym är välbesökt av såväl män som kvinnor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Stöd för jämlika villkor

Barn som inte har varit inskrivna i förskolan har genom öppen – och introduktionsförskola fått möjlighet att delta i bland annat språkövningar, sångstunder och utomhusvistelse. Detta bidrar till att skapa förutsättningar för barnens långsiktiga lärande och underlättar övergången till förskoleverksamhet. Via öppen – och introduktionsförskola har förvaltningen även stöttat nyanlända barnfamiljer i att lära sig det svenska språket och att knyta kontakter, och verksamheten har arbetat aktivt med att stötta och vägleda föräldrar i sitt föräldraskap för att öka tilliten till den egna förmågan. Besöksstatistik visar att i snitt 12 barn per dag har besökt den öppna förskolan och i snitt cirka 5-6 barn per dag har besökt introduktionsförskolan tillsammans med sina vårdnadshavare.

För att öka inskrivningsgraden har öppen- och introduktionsförskolan under året informerat om förskoleverksamheten, vilket har lett till att majoriteten av de barn som har deltagit i

öppen- och introduktionsförskola har skrivits in i förskolan.

I syfte att kunna utöka stödet till elever med en frånvaro över 15 procent har förvaltningen i samverkan med utbildningsförvaltningen under året genomlyst målgruppen för det skolsociala stödteamets insatser. Denna genomlysning har lett till att antalet elever som fått stöd genom det skolsociala stödteamet har ökat, och totalt har 29 elever (2017: 23 elever) från fyra skolor i stadsdelsområdet fått stödjande insatser för att öka skolnärvaron och höja elevernas måluppfyllelse. Förvaltningen kan konstatera att elevernas snittnärvaro efter avslutade stödsatser ökat med 29 procent samt att stödet delvis lett till förbättrad måluppfyllelse.

Som en del i att bidra till nämndmålet om att flickor och pojkar har behörighet till gymnasiet har förvaltningen under året tillhandahållit läxhjälp via bland annat medborgarkontoren. Under 2018 har 511 ungdomar (2017: 250 ungdomar) deltagit i organiserad läxhjälp, vilket innebär att förvaltningen når det förväntade resultatet. Förvaltningen kan konstatera att ungdomar och vårdnadshavare har informerats om läxhjälpen via skolornas nyhetsbrev, vilket kan ha bidragit till ökningen av antalet deltagare.

Förvaltningen har under året erbjudit vattenvaneträning som en del i att bidra till att barn har god hälsa. Under sommaren deltog 86 av 129 förskolebarn i vattenvaneträning vid parkleken Ådalen, vilket innebär att förvaltningen delvis når det förväntade resultatet. Förvaltningens analys av insatsen visar att vattenvaneträningen i år erbjöds till fler barn i fler åldrar, vilket bidrog till att ett högre årsmål sattes än tidigare år. Därtill sade flera föräldrar upp sina förskoleplatser innan sommaren, vilket innebär att färre barn än förväntat deltog.

Resultatet från förskoleundersökningen visar att vårdnadshavarna generellt sett är nöjda med verksamheten. Index för alla frågeområden visar en ökad nöjdhet jämfört med tidigare år. Särskilt glädjande är att området "Utveckling och lärande" uppgår till 83 procent nöjda vårdnadshavare vilket är tre enheter högre jämfört med staden totalt 2018. Fler vårdnadshavare upplever också att deras barn är trygga på förskolan, 89 procent 2018 (2017 87). KF- indikatorn som mäter ett enskilt påstående: "Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola" uppgår 2018 till 85 procent jämfört med 86 procent år 2017. Resultatet är detsamma som för staden totalt 2018. För att nå ett högre resultat under 2019 har undersökningen analyserats och eventuella handlingsplaner tagits fram.

Förskolorna har genomfört WKI- webbaserad kvalitetsindikator, en självvärdering av hur väl arbetslaget, utifrån läroplanens målområden, skapar förutsättningar för barns utveckling och lärande. Denna visar ett resultat på 3,8 och når därmed målet. Utvecklingsarbetet baseras på de åtgärdsplaner som tas fram i samband med självvärderingen. Dessa följs kontinuerligt upp av förskolechef för att säkerställa en hög kvalitet på verksamheten.

I den bilagda Kvalitetsredovisningen för förskolan redovisas måluppfyllelse och utfall i en fördjupad analys.

Språkutveckling

För att lägga en god grund för det långsiktiga lärandet utvecklas barnens språkliga och kommunikativa förmåga genom olika aktiviteter i enlighet med läroplanen för förskolan, och ett exempel är "Före Bornholmsmodellen - språklekar för förskolan". Ett tecken på att den språkliga medvetenheten utvecklas är till exempel när barnen spontant rimmar, oftast med så kallade nonsens ord eller när de upptäcker att buss inte är ett långt ord fast den är lång i verkligheten. Eller att nyckelpiga är ett långt ord fast den är så liten. Om barnen samtidigt får

uppleva positiva stunder av högläsning med spännande innehåll väcks nyfikenheten till eget läsande. Tre förskoleenheter deltar i Skolverkets "Läsluft" och alla förskolor har läsbud. I kombination med det stora intresset för litteratur har barnens ordförråd och ordförståelse ökat och därmed också läsglädjen. Ett gott exempel är en förskola i Björnboda Sörgårdens enhet som arbetat utifrån boken Solägget. Barnen dramatiserade olika avsnitt ur boken och blev särskilt intresserade av årstiderna och älvornas danser. Ute i skogen rörde sig barnen som höstlöven och senare som snöflingor. Det var inte alldeles lätt, men mycket roligt och barnen ville göra årstidsdanser. Rekvisita till dansen skapades såsom kjolar och huvudbonader samt en koreografi. Barnen filmade sin dans i green-screen med fallande snöflingor och vacker musik och kunde senare visa filmen för kamrater och föräldrar.

Förvaltningen deltar i pilotprojektet "förskolebibliotek" tillsammans med Stockholms stadsbibliotek och biblioteken i Hässelby gård och Vällingby och under året har två förskolebibliotek startats; i Grimsta och i Smedshagen. Effekterna har ännu inte analyserats men biblioteken och utlåningspåsarna med utvalda böcker är populära hos såväl barn som vårdnadshavare. Uppfattningen är att läsandet har ökat även i hemmen.

Digitalisering

Som en del i implementeringen av regeringens digitaliseringsstrategi för skolväsendet erbjuder förvaltningen en Digitalstudio till alla barn. Barnen har provat på programmering både digitalt och analogt och då lärt sig begrepp som sekvens, algoritm och bugg. Barnen använder sedan begreppen i leken; exempelvis när de trär pärlor så benämner de upprepade färgkombinationer som sekvenser eller styr varandra i leken genom kommandon. Blir det fel säger de att det är en bugg. Genom arbetet med källkritik har barnen fått förändra bilder och skapa egna filmer för att få en ökad förståelse kring manipulation och sanningshalt i den information de möter. I och med att användandet av digitala verktyg har ökat är barnen inte längre enbart konsumenterna utan också producenter. Andel nöjda vårdnadshavare som upplever att deras barn använder digitala verktyg i sitt lärande har ökat till 75 procent vilket kan jämföras med stadens totala resultat på 63 procent.

Naturvetenskap och teknik

I syfte att öka och fördjupa kunskaperna inom naturvetenskap och teknik samt utveckla den språkliga medvetenheten i ett långsiktigt perspektiv fortsätter förvaltningen att tillhandahålla en NTA-studio (Natur och teknik för alla) för alla förskolor. I enlighet med stadsdelsförvaltningens LUP fortgår förskolornas och skolornas treåriga satsning på NTA-väst. De 12 projektförskolorna följs av forskare från Stockholms Universitet som under våren presenterade sina första forskningsresultat. Dessa visar bland annat att barnen fått ett förändrat ordförråd och större förståelse för begrepp inom naturvetenskap och teknik. Till exempel använder barnen begrepp som hypotes, hållfasthet, riktning, fart och magnetism.

Förvaltningens bedömning är att förutsättningarna för en likvärdig förskola har ökat, bland annat genom att erbjuda Digitalstudio och NTA-studio, till alla barn i stadsdelsområdet.

Jämställdhet

Förskolecheferna har utbildats i jämställdhetsintegrering vilket i hög grad har bidragit till att jämställdhetsperspektivet blivit mer synligt i mål, arbetssätt och uppföljning. Förskolorna framhåller att självvärderingsmaterialet i Skolinspektionens rapport: Förskolans arbete med jämställdhet, varit ett värdefullt verktyg. Ett gott exempel är Vällingby förskolor där personalen diskuterat och skapat medvetna strategier för hur de bemöter flickor och pojkar,

sett över hur de använder sitt röstläge samt sina rutiner vid sagoläsning. Även litteratur har granskats ur ett jämställdhets- och normkritiskt perspektiv. Effekterna är att flickor och pojkar nu får ett mer likvärdigt bemötande.

Stödinsatser

För att öka kunskaperna om funktionsnedsättningar som exempelvis språkstörning och autism har förskollärare och barnskötare erbjudits internutbildningar. Effekterna av utbildningarna, i kombination med handledning från förskoleavdelningens psykolog, specialpedagog samt samverkan med habilitering, visar på ett förändrat arbetssätt med större medvetenhet och förståelse för barn i behov av särskilt stöd. Det har dock framkommit att det finns ett behov av att i varje enhet ha specialpedagogisk kompetens i form av en specialpedagog och målet förväntas nås under 2019. Andra fortbildningsinsatser under året har varit utbildning om ABC (Alla Barn i Centrum) och alternativ kompletterande kommunikation.

Förvaltningen har erhållit statsbidrag för att kunna minska antalet barn i grupperna. Statsbidraget har använts till att anställa fler personal i de förskolor som ingår i det lokala utvecklingsprogrammet. Effekterna av statsbidraget visar att barnens delaktighet och inflytande ökat markant. Samma personal och barn är tillsammans under största delen av dagen vilket ökar möjligheterna att skapa gemensamma upplevelser, minnen och erfarenheter. Personalen har fått en närmare relation till barnen och kan mer direkt målstyra och följa upp de läroprocesser som barnen håller på att skapa mening och förståelse kring. Vårdnadshavare upplever att både de och deras barn blivit tryggare och fått bättre relationer med vuxna och andra barn. Introduktionen för nya barn har också varit enklare i en liten grupp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	3,2 %			2,9 %		3 %	3,0 %	VB 2018
Analys Anhöriga till ensamkommande med barn i familjen har flyttat till stadsdelen. Ett ökat antal barn i familjer med försörjningsstöd beror även på Stockholm s stads Transitboende i Räcksta som är riktat till familjehushåll..								
Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	39,6 %	2 %	38 %	39 %	41 %	41 %	41 %	VB 2018
Analys Det råder stor brist på förskollärare i hela staden, vilket gör att rekryteringsmöjligheterna är begränsade. Andelen förskollärare har trots detta ökat jämfört med föregående år. Förvaltningen fortsätter ta emot förskollärarstudenter i förskolorna och erbjuder barnskötare att utbilda sig till förskollärare med bibehållen lön. I dagsläget är det 9 personer som vidareutbildar sig till förskollärare. En rekryteringsdag planeras för att locka förskollärare till förvaltningens förskolor.								
Andel nöjda föräldrar	85 %	83 %	87 %	86 %		90 %	90 %	2018
Analys Den årliga förskoleundersökningen mäter föräldrarnas totalintryck av förskolan utifrån svaret på frågan "Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola" och resultatet visar att 85 procent av vårdnadshavarna instämmer i påståendet. Det är en procentenhet under 2017 års resultat och samma resultat som staden totalt. Samtliga enheter som inte når målet för andel nöjda föräldrar har tagit fram handlingsplaner.								
Antal barn per grupp	13,9 barn/avd.			15,3 barn/a	15,5 st	15,5	16	VB 2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
vd.								
Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,6 st			4,4 st		4,7	4,9	VB 2018
Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)	94,9 %			94,9 %		96 %	96 %	2018
Analys Resultatet är hämtat från tertialrapport 2 och uppdaterade siffror om inskrivningsgraden från SLK i samarbete med SWECO kommer först i mars.								
Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8			3,8		3,8	3,8	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31	
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar har behörighet till gymnasiet

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

- Flickor och pojkar som deltar i skolsociala stödteam uppnår högre måluppfyllelse.
- Flickor och pojkar som deltar i skolsociala stödteam uppnår högre närvaro.
- Antal flickor och pojkar, från de prioriterade områdena, som deltar i förvaltningens organiserade läxhjälp ökar (250 år 2017).
- Andel flickor och pojkar födda 2013, inskrivna på förvaltningens förskolor i de prioriterade områdena, som har genomgått vattenvaneträning, uppgår till minst 75 %.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel flickor och pojkar födda 2013, inskrivna på förvaltningens förskolor i de prioriterade områdena, som har genomgått vattenvaneträning.	66,67	100 %			86	75 %		VB 2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys								
Vattenvaneträningen erbjöds 2018 till fler barn i fler åldrar, vilket bidrog till att ett högre årsmål sattes än tidigare år. Därtill sade flera föräldrar upp sina förskoleplatser innan sommaren, vilket innebär att färre barn än förväntat deltog.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Flickor och pojkar födda år 2013, inskrivna i förskolan i de prioriterade områdena, erbjuds vattenvaneträning. (LUP)	2018-01-01	2018-08-31	
Föräldrar får informationsmaterial om förskolans verksamhet samt föräldrastöd. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
Samordna, utveckla och förmedla läxhjälpverksamhet till skolor, elever och föräldrar. (LUP)	2018-01-01	2018-05-31	
Tematräffar för föräldrar om bland annat tandhälsa och goda levnadsvanor genomförs. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
Utarbeta modell för skolsociala stödteam i syfte att implementera metoden på flera skolor.	2018-01-01	2018-08-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar utvecklas genom lek och lärande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Andel nöjda föräldrar till flickor och pojkar avseende "Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning" ökar (92 % år 2017).

-Andel nöjda föräldrar till flickor och pojkar avseende "Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs" ökar (78 % år 2017).

-Andel nöjda föräldrar till flickor och pojkar avseende "Jag upplever att mitt barn använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande" ökar (62 % år 2017).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel förskolor som erbjudit vårdnadshavare minst 2 föräldrasammankomster under året	100 %				100 %	100 %		VB 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Alla förskolor tar fram en plan för hur de ska öka svarsfrekvensen på förskoleundersökningen.	2018-01-01	2018-02-09	
Den reviderade läroplanen för förskolan diskuteras och implementeras i verksamheten.	2018-04-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Den nya läroplanen för förskolan tas i bruk den 1 juli 2019 och implementeringsinsatser pågår.			
Flickor och pojkar i förskolan erbjuds olika forum att visa på barns perspektiv och lärande.	2018-01-01	2018-12-31	
Förskolorna arbetar aktivt med Före Bornholmsmodellen för att stödja barnens språkutveckling.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förskolorna i LUP-området arbetar alla aktivt med Före Bornholmsmodellen. Under 2019 ska övriga förskolor introducera metoden.			
Förskolorna arbetar för att nå kvalitetsindikatorns nivå 4 inom samtliga områden.	2018-01-01	2018-12-31	Avvikelse
Analys Arbetet för att nå kvalitetsindikatorns nivå 4 inom samtliga områden är pågående och resultaten varierar mellan enheter, förskolor och avdelningar. Totalt når förskolorna 3.76 i kvalitetsindikatorn där stadens mål är 3,8. Det är en marginell sänkning jämfört med 2017(3,8)			
Förskolorna har handlingsplaner för barn i behov av särskilt stöd i vilka vårdnadshavarna är delaktiga.	2018-01-01	2018-12-31	
I samverkan med kulturförvaltningen ges de äldre förskolebarnen i de prioriterade områdena en bok i syfte att stimulera läsning.	2018-01-01	2018-12-31	
Ramöppettiderna på förskolan följs upp. (LUP)	2018-10-01	2018-12-31	
Vårdnadshavare som vistas på förvaltningens parklekar, öppna förskolor och mötesplatser informeras om förskoleverksamhetens betydelse. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förstärkt föräldrastödsprogram

Under året har förvaltningen förstärkt samverkan med landstinget, öppna förskolan, förskolorna och grundskolorna i syfte att nå fler föräldrar i föräldrastödsprogram. Totalt har 135 föräldrar (2017:70 föräldrar) deltagit i olika föräldrautbildningar som exempelvis ABC (Alla barn i Sverige) och ”Att vara förälder i Sverige”. Dessa utbildningskoncept har sin grund i mänskliga rättigheter och barnkonventionen och bidrar därmed till att stärka föräldrars kunskaper om barn och ungdomars rättigheter. Utvärdering från utbildningarna visar att föräldrar som deltagit i dessa insatser anser att utbildningarna bidragit till en positiv förändring i föräldraskapet. Förvaltningen når därmed det förväntade resultatet.

Under året har även 37 nyanlända föräldrar deltagit i ” Att vara förälder i Sverige” samt ”Föräldraskap i Sverige”. Utfallet är högre än föregående år då förvaltningen har förstärkt det uppsökande arbetet i syfte att nå nyanlända barnfamiljer. Förvaltningen kan konstatera att nyanlända mäns deltagande i olika föräldraskapsstödande insatser har ökat med över 20 procent, då fler riktade grupper har anordnats under hösten.

Genom samverkan med Barnavårdscentralen (BVC) har förvaltningen erbjudit ytterligare 227 föräldrar föräldraskapsstöd, bland annat genom föräldrastödsutbildning och genom

hembesöksprogram för förstföderskor inskrivna vid Hässelby gårds BVC. Hembesöksprogrammet inleddes i september 2018 och under hösten har 33 av 34 förstagångsföräldrar tagit emot de första av totalt sex besök. Hembesöken syftar bland annat till att stärka föräldrarnas kunskaper om spädbarnsåldern och anknytning.

Utöver gruppaktiviteter och utbildningar har 313 familjer fått enskilt stöd via drop-in hos föräldrarådgivare eller föräldrastödslinjen. Nya arbetssätt har lett till att andelen män som fått enskild föräldrarådgivning har ökat från 29 procent till 40 procent under året.

Förvaltningens analys av utfallet är att fler samverkanspartners rekommenderar familjer att söka stöd hos förvaltningens föräldrastödjande instanser, vilket ökat antalet familjer som får ta del av föräldrastödjande insatser i olika former.

Socialt stöd för nyanlända

För att bidra till nämndmålet har under året nyanlända familjer och vuxna fått möjlighet till samhällsvägledning via bland annat skriftlig information, bo-sökarstöd på medborgarkontor, deltagande på familjekollo och genom föräldrastödsprogram. Förvaltningen har vidareutvecklat samhällsvägledningen i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen, vilket har lett till att stadsövergripande arbetssätt och uppföljningsmetoder har används.

Förvaltningen bedömer att det förväntade resultatet om att nå minst 60 procent av nyanlända med samhällsvägledning har uppfyllts. Ett gott exempel från årets arbete är familjedagkollot Gulsippan, där 57 deltagare umgicks genom att laga mat och dela med sig av maträtter från olika kulturer. Familjerna har efter dagkollot fortsatt att umgås med varandra och har återkommit till förvaltningens andra verksamheter såsom introduktionsförskolan och parklekarna.

Alkohol och tobak

Resultatet från Stockholmsenkäten visar en fortsatt positiv trend med minskat alkohol- och tobaksbruk. Enkäten visar också att alkohol- och tobaksbruket hos unga i stadsdelsområdet är lägre än i staden som helhet. Under året har implementering av ett lokalt anpassat ANDT-program (alkohol, narkotika, doping och tobak) påbörjats utifrån en kartläggning av pågående arbete, prioriterade insatser och behov inför 2019. Som ett led i detta arbete har medarbetare på fritidsgårdar genomgått utbildning i det digitala verktyget Koll på Cannabis. Utbildningen syftade bland annat till att ge ökad kunskap om konsekvenserna av cannabisbruk och hur det kan upptäckas.

I syfte att minska alkohol – och tobaksmissbruk har förvaltningen genomfört tillsyn i 52 butiker och kontrollköp vid 57 tillfällen. Vid 3 av 57 tillfällen, det vill säga 5,3 procent av alla kontrollköp, tilläts försäljning av tobak utan att legitimation behövt visas. Förvaltningen har fört dialog med dessa försäljningsställen och gjort uppföljande kontrollköp med ett positivt resultat. Sedan 1 januari 2018 ska även försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare anmälas till kommunen. I stadsdelsområdet har 6 näringsidkare anmält försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare vilket omfattas inom ordinarie tillsynsbesök.

Psykisk hälsa hos unga

Vidare visar resultat från Stockholmsenkäten att fler flickor än pojkar har psykosomatiska besvär och är ledsna utan att veta varför. Resultaten visar även att den psykiska ohälsan bland pojkar har ökat. Under 2019 kommer förvaltningen därför att arbeta för att fånga individer i

riskzon för kriminalitet, och därmed kunna få kontakt med fler ungdomar, och framförallt pojkar, i behov av stödinsatser.

Ungdomar med psykiska besvär har fått möjlighet att få stöd på ungdomsmottagningen. Under året har totalt 433 unika personer (2017: 432 personer) besökt ungdomsmottagningen för råd och stöd. Utvärdering efter besöken visar att ungdomar efter kontakt med ungdomsmottagningen upplever en förbättring. Fler flickor än pojkar har besökt ungdomsmottagningen, vilket ligger i linje med resultatet från Stockholmsenkäten. För att nå fler pojkar och tillgängliggöra stödet för fler, har ungdomsmottagningen under året tagit emot elever från årskurs 6-7 i Hässelby-Vällingby och Bromma.

För att arbeta uppsökande har Ungdomsmottagningen under året besökt fritidsgårdarna. Exempelvis besökte ungdomsmottagningen fritidsgårdarna i stadsdelsområdet under våldsförebyggande veckan för att prata om den nya sexualbrottslagen.

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Förvaltningen har under året arbetat uppsökande i det miljöer där ungdomar vistas, för att tidigt kunna upptäcka ungdomar som saknar skyddsfaktorer, exempelvis en meningsfull fritid eller en fungerande skolgång. Det uppsökande arbetet har lett till att ungdomar i behov av stöd har uppmärksammat, och insatser av olika slag har erbjudits, exempelvis motiverande samtal och kontakt med vårdnadshavare då ungdomar har påträffats berusade eller påverkade av narkotika. Förvaltningen har även under året arbetat för att öka ungdomars kännedom om förvaltningens fältförlagda sociala arbete genom besök i stadsdelsrådets skolor. Uppföljning visar att elever i årskurs 8 i högre utsträckning känner till fältassistenterna och deras arbete.

Mer om fritidsaktiviteter och verksamhet för barn och unga finns beskrivet under mål 1.5 *Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla.*

Under 2018 hade ungdomsmottagningen lördagsöppet. En utvärdering visar att lördagsöppet inte möter ungdomarnas behov och önskemål i den omfattning som stadsdelsförvaltningen önskar. Lördagsöppet upphörde därför den 31 december 2018.

Under året har förvaltningen genomfört det våldspreventiva programmet RoS (Respekt och Självrespekt) i årskurs 7 i tre kommunala skolor i stadsdelsområdet, och totalt har 225 elever deltagit. Utvärdering av programmet visar att eleverna anser att RoS är ett bra sätt att prata om våld och att förebygga våld.

Barn och unga

Antalet inkomna orosanmälningar under 2018 uppgick till totalt 3 686 vilket är en ökning med 3,5 procent jämfört med 2017. Av dessa avsåg 45 procent flickor och 55 procent pojkar.

Förvaltningen ser en ökning av våld i nära relationer, barn som bevittnat våld samt alkohol- och drogmissbruk hos vårdnadshavare/närstående. Hos ungdomar är de huvudsakliga problemen beteendeproblem och psykisk ohälsa. Flertalet anmälningar kommer från stadsdelsområdena Hässelby gård, Hässelby strand, Vällingby, Grimsta och Råcksta. Cirka 30 procent av alla inkomna orosanmälningar gäller risk- eller missbruk hos förälder eller ungdomen. En tredjedel av av orosanmälningarna leder till beslut om att inleda utredning.

Samverkan för att möta barn, unga och deras familjer

Fokus under verksamhetsåret har bland annat legat på att förbättra arbetssätt och rutiner vilket

har lett till förkortade handläggningstider och högre rättssäkerhet. Samverkan mellan verksamheterna för utredning av barn och unga samt familjestöd har utvecklats vilket har lett till att 69 procent av berörda klienter är nöjda med det stöd de har fått. För att erbjuda tidigt stöd i de fall där anmälningsorsak är ett eventuellt missbruk hos förälder har även ett familjeorienterat arbetssätt riktat till föräldrar med risk- och missbruk implementerats

Kunskap och kännedom om socialtjänstens uppdrag har ökat inom förskola och skola genom att en kontaktperson har utsetts inom verksamheten för utredning av barn och unga. Kontakterna har skett bland annat genom regelbundna möten och telefonkonsultation. Utöver det har samarbetet inom ramen för BUS (Barn och Unga i behov av särskilt Stöd) styrgrupp och arbetsgrupper lett till bättre samverkan och kunskap om varandras uppdrag. Antal avvikelser i BUS samverkan som förvaltningen skrivit har under året varit 15 stycken. Övervägande del, 80 procent, har handlat om att kallade verksamheter inte har deltagit på möte. Övriga avvikelser har handlat om utebliven information till förälder om ny behandlare eller att BUP har missat att kalla till möte. Förvaltningen har fått in en BUS-avvikelse gällande bristande samverkan kring barn och unga.

Insatser på hemmaplan

Familjer med barn och unga erbjuds familjebehandling där fokus är barnets eller ungdomens behov och föräldrarnas förmåga i samspel med omgivande miljö. Uppföljningar visar att det förväntade resultatet uppnås om att de som varit aktuella för öppenvårdsinsatser fått stöd som varit till hjälp i deras livssituation. Barnet eller ungdomen har kommit till tals i 70 procent av ärendena och delvis i 18 procent. Förvaltningen har under året arbetat med Lösningssfokuserad Intensivt hemmabaserad familjebehandling, LIHF för åtta familjer. De individuella mål som formulerats inom ramen för LIHF har uppnåtts helt i fyra ärenden och delvis i tre. En familj avbröt familjebehandlingen på grund av missbruk och kriminalitet.

Sociala insatsgruppen, SIG

Den sociala insatsgruppen, SIG, vänder sig i första hand till personer mellan 18 och 29 år. Det förväntade resultatet under 2018 har varit att minst 50 procent av de som avslutar kontakten med SIG har en förbättrad situation när det gäller sysselsättning, försörjning och minskad kriminalitet. Totalt har 33 personer varit inskrivna under året och 22 personer har skrivits ut från SIG. Tio av dessa hade sysselsättning då de skrevs ut vilket motsvarar 45 procent, åtta i form av arbete och två i form av studier. Tre har blivit misstänkta för nya brott efter att de blev utskrivna från SIG, medan övriga 19 sedan utskrivning inte har uppmärksamats för kriminalitet.

Under 2019 utvecklades en metod, SIG-ungdom, i syfte att nå ungdomar mellan 15 och 18 år som uppvisar normbrytande beteenden, vilket bland annat kan innefatta kriminalitet. Metoden innebär främst ett riktat, uppsökande och relationsskapande arbete med korta beslutsvägar och få kontakter. Ungdomen får stöd från en ungdomssamordnare som samordnar alla insatser och stödjer ungdomen. Implementering av metoden har påbörjats men sker framför allt under 2019, då SIG ungdom utökas till att även omfatta barn och ungdomar från 12 år.

Ensamkommande pojkar och flickor

Av förvaltningens 100 ensamkommande barn och ungdomar hade i december 2018 99 barn och ungdomar stadigvarande boendeform i stödboende, stadens HVB eller SHIS. En var placerad i jourhem. Uppföljning av skolfrånvaro har gjorts regelbundet under hela 2018. Under hösten 2018 hade åtta ungdomar inte rätt till CSN på grund av hög skolfrånvaro. Möten

bokades med respektive skola och ungdom och en åtgärdsplan upprättades. Pojkar och flickor som fyller 18 år får information om vad som händer i samband med detta samt hjälp med att ställa sig i kö hos bostadsförmedlingen. De ungdomar som vid uppföljning uppgett att de inte står i bostadskön har uppmanats att omgående ställa sig i kön.

Enligt en kartläggning som gjordes i december 2018 har alla ungdomar födda 1997 och 1998 ordnat boende på egen hand eller flyttat in hos SHIS i deras avtalsboende.

Familjehemsplacerade barn

Uppföljning av placerade barns skolresultat har gjorts löpande i samband med överväganden om barnets eventuella fortsatta planering. Vid vårterminens slut hade 58 procent av de familjehemsplacerade barnen uppnått målen. Fem ungdomar avslutade årskurs nio och av dessa hade två behörighet till gymnasiet. I december månad var höstens betyg och omdömen ännu inte klara för terminen.

Som en del i arbetet med att säkerställa en trygg och god uppväxt för barn som är placerade i familjehem har ett hälsokort tagits fram. Hälsokortet skickas till alla familjehem för att samla in uppgifter om samtliga placerade barns fysiska och psykiska hälsa.

Missbruk och beroende

För att tillgodose behovet av insatser på hemmaplan och minska antalet placeringar på behandlingshem och i stödboende har förvaltningen lett arbetet med att skapa Öppenvård Västerort, en gemensam bank över gruppbehandlingar för missbruk, anhörigstöd och spelmissbruk. Remitteringar mellan förvaltningarna i Region Västerort har påbörjats utifrån att regionen nu har gemensamma resurser som kan nyttjas av alla förvaltningar i regionen.

Förvaltningens utveckling av verksamheten har bidragit till att antalet vårddygn i behandlingshem under året minskade med 34 procent medan antalet vårddygn för LVM-placeringar minskade med 50 procent jämfört med samma period 2017. Detta trots att antalet anmälningar från läkare och polis har ökat med cirka 15 procent. Av de som har genomgått en behandling mot missbruk eller beroende har 72 % uppgett att de anser att behandlingen varit till hjälp för dem. Under året har 37 procent av ärendena avslutats enligt plan.

I syfte att erbjuda personer som genomgått behandling för missbruk arbetslivsinriktad rehabilitering har utbudet av sysselsättning stärkts i samverkan med förvaltningens Arbetsforum och Arbetscentrum.

Förvaltningen har under året, tillsammans med Hässelbymottagningens beroendevård, gjort en översyn av den lokala överenskommelsen i syfte att utveckla samverkan. För att snabbt kunna erbjuda vård och behandling har förvaltningen under året samlokaliseras med beroendemottagningen.

För att arbeta för en helhetssyn i familjer där det finns hemmavarande barn har ett familjeorienterat arbetssätt införts för familjer med missbrukande föräldrar, vilket bland annat innebär en nära samverkan mellan verksamheterna för utredning av barn och unga samt vuxna. Arbetssättet har lett till att barn kommer till tals i högre utsträckning än tidigare.

Vräkningförebyggande arbete och insatser mot hemlöshet

Det vräkningsförebyggande arbetet har förhindrat 16 avhysningar under året, att jämföra med totalt 30 meddelanden om avhysning. Fyra av de verkställda avhysningarna gällde barnfamiljer, men inga barn bodde i bostaden vid avhysningstillfället. För att snabbt kunna

lösa bostadssituationen för barnfamiljer, i avvaktan på en mer stadigvarande boendesituation, har verksamheterna för vuxna och familjestöd samverkat för att erbjuda jourlägenheter till barnfamiljer. Sedan november 2018 finns en Bolots som arbetar aktivt med personer i osäkra boendeförhållanden, med särskilt fokus på personer som beviljats tillfälligt boende.

Samverkan sker med hyresvärdar och bostadsbolag i det vräkningsförebyggande arbetet och i arbetet med att minska oriktiga andrahands- och inneboendekontrakt. Samtliga kontrakt har gått igenom i de ärenden där det finns försörjningsstöd och i de fall där det inte har funnits ett upprättat kontrakt har inte bistånd till hyra betalats ut.

Förvaltningens budget- och skuldrådgivare har under året, i samverkan med Kronofogdemyndigheten, fått utbildning i att förebygga överskuldsättning och att arbeta med personer som riskerar att hamna i skulder.

Socialpsykiatri

Vid slutet av 2018 var 304 personer aktuella för insatser inom socialpsykiatri. Det är en ökning med 6 procent sedan årets början.

För att utredningsprocessen ska vara sammanhållen och hålla hög kvalitet och rättssäkerhet har rutiner, dokumentation och uppföljningar utvecklats och förbättrats under året. Det har bidragit till ökad delaktighet och trygghet för brukarna vilket återspeglas delvis i att andelen som är nöjda med hur utredningen genomförts har ökat i jämförelse med året innan.

En jämställdhetsanalys i början av året visade att betydligt färre kvinnor än män hade insatsen stödboende under 2017. Diskussioner omkring dessa könsskillnader och dess bakomliggande orsaker har lett fram till insikter om att det sannolikt till stor del beror på handläggarnas uppfattning om kvinnors respektive mäns förmågor. Dessa insikter har lett till en medvetenhet och att kvinnors behov och mäns egna förmågor lyfts fram och diskuteras på ärendedragningar, vilket har bidragit till att könsfördelningen nu är jämnare.

För de personer som har sysselsättningsinsatser har nöjdheten med biståndshandläggarnas bemötande, utredningen samt kontakter med förvaltningen ökat från 80 procent 2017 till 93 procent 2018.

Den kommunalt drivna utförarverksamheten har höjt medarbetarnas kompetens inom HBTQ som en del i ett normkritiskt förhållningssätt. I brukarenkäten uppger 94 procent att de inte upplevt diskriminering, jämfört med 89 % 2017.

För att öka brukarnas delaktighet i utvecklingen av verksamheten har en kommunalt driven träfflokal genomfört två till tre stormöten per termin där deltagarna har informerats och samtal förts omkring önskade aktiviteter och möjligheter till förändring. Cirka 20 personer har deltagit vid varje tillfälle.

Intern samverkan har stärkts mellan biståndshandläggarna och medarbetarna på de kommunala utförarenheterna kring beställning och genomförandeplan. Syftet är att kunna forma stödinsatser som gynnar brukaren på bästa sätt när det gäller vilket stöd som ska ges, hur det ska utformas och när det ska utföras. Ett exempel på intern samverkan arbetet för att få personer som saknar sysselsättning och inte heller besöker träfflokaler att bryta isoleringen. En grupp för träning och fysisk aktivitet har startat som har lett till att deltagarna kände sig stärkta för att på egen hand gå vidare med någon typ av aktivitet/sysselsättning.

Inom myndighetsutövningen har tre områden prioriterats utifrån stadens anhörigprogram. De

tre områdena är bemötande, kunskap om rättigheter och anhörigas delaktighet och inflytande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	86,2 %	85,7 %	86,8 %	83 %		84 %	84 %	VB 2018
Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	36,83	38,97 %	35,04 %	20,56		25 %	25 %	2018
Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	64,6 %	68,4 %	56 %	64,2 %		37 %	37 %	VB 2018
Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	72 %	74 %	70 %	69 %		80 %	80 %	2018
Analys Årsmålet på 80 nåddes inte. Resultatet för 2017 var 69 så det har skett en förbättring till 2018.								
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	73 %	74 %	71 %			60 %	60 %	2018
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92 %	91 %	93 %			91 %	91 %	2018
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	91,94 %	91 %	93 %			90 %	90 %	2018
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	9 %				26 %	26 %	26 %	2018
Analys Det höga värdet som var 2017 berodde till stor del på att vuxenheten provade ett nytt arbetssätt med egen budget- och skuldrådgivare, boskola och förebyggande information. Under 2018 har 8 personer fått ta över sina kontrakt och 13 ansökningar är inlämnade. Dessa kommer dock bli klara först under 2019.								
Antal hemlösa	164 st	110 st	54 st			90 st	tas fram av nämnden	2018
Analys Antalet hemlösa är den totala siffran för stadsdelen och inkluderar Avdelningen Individ- och familjeomsorg och Avdelningen								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Ärsmål	KF:s ärsmål	Period
för beställare, socialpsykiatri. Siffrorna vid tidigare mätning 2016 var felaktiga på grund av brister i inrapporteringen. I de föregående mätningarna 2014 och 2012 noterades 154 respektive 193 hemlösa, alltså mer i nivå med 2018 års siffror.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31	
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Under året har barnkonsekvensanalyser gjorts i ärenden som rör en vuxen. Inom ekonomiskt bistånd tas barnperspektivet i beaktande i ärenden som rör osäkra boendeförhållanden och ekonomiskt bistånd. Under året har en barnrättssamordnare anställts som bland annat ska implementera barnkonventionen.			
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Under hösten 2018 har en Bolots anställt inom Försörjningsstödsenheten som ska arbeta stödjande till bland annat barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden.			
Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatri genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män har jämlika livschanser

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Antal föräldrar som deltagit i förvaltningens föräldrastödsprogram uppgår till minst 105 (70, år 2017).

-Andelen flickor och pojkar, kvinnor och män, som anvisats till stadsdelsområdet via Intro Stockholm, deltar i förvaltningens program för socialt stöd och uppgår till minst 60 %.

Analys

sätt att prata om våld och att förebygga våld.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En implementerings- och prioriteringsplan, som bygger på stadens	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
reviderade ANDT-program, tas fram.			
Ett program för socialt stöd riktat till nyanlända i genomgångsboenden tas fram.	2018-01-01	2018-04-30	
Lördagsöppet erbjuds på Västerorts ungdomsmottagning. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
Utveckling av det förebyggande och uppsökande arbetet mot barnfamiljer i form av bland annat föräldrabildning ABC. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Minst 70 % av de familjer med barn och unga som fått öppenvårdsinsatser uppger att de har fått stöd som varit till hjälp i deras livssituation.
- Minst 37 % av de som genomgått behandling för missbruk och beroende har fullföljt behandlingen enligt den plan som upprättats.
- Minst 70 % av de som genomgått behandling för missbruk och beroende är nöjda med behandlingen och uppger att den har varit till hjälp i deras livssituation.
- Minst 50 % av de som avslutat kontakten med Sociala insatsgruppen har en förbättrad situation när det gäller sysselsättning, försörjning och kriminalitet.
- Andelen enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri ökar i jämförelse med 2017.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Handlingsplanen för det vräkningsförebyggande arbetet revideras.	2018-01-01	2018-08-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten arbetar med valda områden utifrån programmet.	2018-05-01	2018-12-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten väljer ut områden från programmet att arbeta vidare med.	2018-01-01	2018-12-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Programmet presenteras för alla medarbetare på APT.	2018-01-01	2018-12-31	
Samverkansöverenskommelsen mellan socialtjänst, förskola, skola och fritid uppdateras årligen.	2018-01-01	2018-12-31	
Skolsituationen följs kontinuerligt upp för de barn och unga som är placerade i familjehem.	2018-01-01	2018-12-31	
Socialtjänsten utvecklar arbetssätten för att ge stöd och insatser till barn och unga i åldern 18-20 år med utgångspunkt från en sammanhållen socialtjänst.	2018-01-01	2018-05-31	
Utredningstiderna för barn och unga följs upp varje månad och förhandsbedömning av inkomna orosanmälningar genomförs inom 14 dagar.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls delvis

Analys

Strategi för trygghet

För att det trygghetsskapande arbetet ska ge önskat resultat behöver aktiviteter och mål förankras såväl i förvaltningen som i stadsdelsområdet i övrigt. Förvaltningen genomförde den 14 maj 2018 ett heldagsseminarium kring trygghetsarbetet i Hässelby-Vällingby. På seminariet deltog, förutom nyckelpersoner i förvaltningen, viktiga aktörer i stadsdelsområdet såsom skolor, polis, fastighetsägarföreningen, affärsidkare, idrottsklubbar och föreningsliv. Till seminariet kom ett 70-tal personer vilka deltog med stort engagemang. Diskussionerna visade bland annat att det som upplevdes som otryggt var ungdomar som "drog omkring", missbruk på allmänna platser och den fysiska miljön som städning, belysning och situationen i stadsdelsområdets olika centrum. Det konstaterades också att skolan kan vara en bra arena att utgå ifrån vad gäller mycket av det förebyggande arbete som rör barn och ungdomar. I mitten av september hade förvaltningen en halvdag med samtliga chefer om trygghetsarbetet.

Under hösten togs en modell fram för ett trygghetsråd i stadsdelsområdet. Trygghetsrådet leds av en strategisk styrgrupp där stadsdelsdirektören är sammankallande och ordförande. För att organisera det trygghetsskapande arbetet i praktiken finns inom rådet en operativ styrgrupp. I den strategiska styrgruppen ingår stadsdelsförvaltningen, polisen, brandförsvaret, utbildningsförvaltningen, Hässelby-Vällingby fastighetsägarförening, MTR samt trafikförvaltningen. Strategiska styrgruppen sammanträdde 2 gången under hösten och tog då fram förslag på ett gemensamt dokument med mål och indikatorer för uppföljning. Dokumentet presenteras i samband med verksamhetsplanen för 2019. Prioriterade områden som togs fram för trygghetsrådets arbete är att ungdomar har en trygg fritid, att offentliga platser är trygga och välskötta och fria från drogmissbruk och försäljning av droger samt att förskolan och skolan har en central roll i trygghetsarbetet. Trygghetsarbetet ska också leda till att förtroendet för förvaltningen och myndigheter ökar. Rådet beslutade också att den operativa styrgruppen löpande ska göra trygghetsinventeringar för att styra arbetet effektivt.

Trygghet i den fysiska miljön

I samtliga projekt och upprustningar i stadsmiljön inkluderas trygghetsaspekterna. Under året påbörjades projekteringen av Melonparken som ska bli en ny stadsdelspark med syfte att befolka och koppla samman ett parkstråk mellan Hässelby gård och Hässelby strand. Ett annat trygghetsprojekt under året är upprustningen av Ormängstorget med intilliggande parkstråk och projektering för upprustningen av Hässelby torg. Ett första möte om platssamverkan för ökad trygghet har hållits tillsammans med polis- och brandmyndigheterna, trafikkontoret och berörda fastighetsägare runt Hässelby torg. Syftet med mötet var att diskutera trygghetsfrågor i samband med det pågående upprustningsprojektet. Därutöver har trygghetsvandringar genomförts för att identifiera upplevda otrygga platser med barn-, äldre- och jämställdhetsperspektiv. Trygghetsvandringar har i första hand genomförts utifrån prioriterade områden enligt den lokala utvecklingsplanen, i Grimsta, Hässelby gård samt Smedshagen. Trygghetsvandringarna sker i samverkan med polis, trafikkontoret och fastighetsägarföreningen. Syftet är att stärka samordningen av trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön inom stadsdelsområdet. Fastighetsägarföreningen leder trygghetsvandringarna samt återkopplar med berörda fastighets- och markägare att identifierade åtgärdsbehov genomförs. Stadsdelsförvaltningen åtgärdar de behov som har identifierats inom park- och naturmark, främst slyröjning. Förvaltningen har även genomfört två trygghetsvandringar, under vår och höst, inom Vinsta företagsområde. Detta görs i

samverkan med Vinsta företagarförening samt trafik- och exploateringskontoren, syftet är att inventera åtgärdsbehov i stadsmiljön samt tydliggöra ansvarsförhållanden.

Under året har slyröjningar utförts i Vällingby längs gångvägar och slänter runt tunnelbanan, längs gång- och cykelvägar vid Ådalens parklek och i grönstråket mot Råcksta centrum. Röjning har också utförts av trädungar intill Koppargården samt längs gång- och cykelvägar. Vid fotbollsplanen intill Vällingbyskolan har buskage grävts bort längs grönstråket. Under våren förbättrades belysningen vid Grimsta motionsspår dessutom genomfördes utbyte av gamla armaturer till LED-belysning. I samband med detta slyröjdes hela Grimsta motionsspår. I Hässelby har gallring och slyröjning genomförts vid Piren intill Hässelby Värmeverk samt vid lekplatsen Oxtungan för att öka trygghet och solinsläpp. Vid lekplatsen intill Sävstigen har buskar beskurits. Trygghetsröjning av sly har i samarbete med trafikkontoret också genomförts intill Växthusvägen och Lövestavägen. I Smedshagen har slyröjning genomförts som en åtgärd efter vårens trygghetsvandring i området. Vid gång- och cykelstråket intill Johannelunds tunnelbanestation ovanför parkeringen, har slyröjning samt viss avverkning av träd genomförts.

Parker och naturområden

Under sommaren eldhärjades ett skogsområde på ca 1 hektar inom Grimsta naturreservat, området är beläget mellan koloniföreningen Stugängen och strandpromenaden längs Mälaren intill Kanaanbadet. Efter genomförd brandsläckning patrullerades området av vaktare för efterkontroll av att branden var släckt. Därefter utförde förvaltningens entreprenör tillsammans med arborister en säkerhetsbedömning av träd i det eldhärjade området och åtgärdade de träd där det bedömdes finnas en fallrisk. Den torra sommaren har även orsakat att fler träd än vanligt har blivit uttorkade eller blåst omkull under höstens stormar, träd som har identifierats som riskträd har avverkats.

Upprustningen av parkleken Guldet är slutbesiktigad och godkänd, enstaka åtgärder kvarstår avseende gräs- och övrig växtetablering. Området runt parklekshuset har fått en helt ny, tillgänglighetsanpassad utformning med fokus på småbarnsdelen. Även upprustningen av Gulsippans parklek har slutbesiktigats och invigts under hösten. Extra medel i form av "grönkompensationspengar" från exploateringsprojekt inom stadsdelsområdet har möjliggjort anläggning av en cykelbana av typen "pumtrack", sittplatser samt uppförande av en u-ramp för skateåkning och ett par ramper för streetskating. Vid Ådalens parklek har en mindre u-ramp installerats och en ny allmän toalett har uppförts i parkstråket intill plaskdammen. Upprustningen av lekplatsen Oxtungan är färdigställd med ny lekutrustning i småbarnsdelen, ny konstgräsplan, ny basketkorg samt nytt utegym. Rivning av den tidigare parklekens förvaringsbodar utförs 2019. Vid Kanaanbadet har tio nya bänkbord placerats ut, en grillplats är borttagen och den kvarvarande är upprustad. Två nya extra stabila basketkorgar har ersatt tidigare förstörda basketkorgar, förhoppningen är att förstörelsen ska minska. Vid Maltesholmsbadet har tio nya bänkbord placerats ut.

Projekt inom "Grönare Stockholm"

Kommunfullmäktige beslutade under februari 2017 om riktlinjer för ett "Grönare Stockholm". I samband med beslutet avsattes 300 mnkr under tre år för att möjliggöra en fortsatt utveckling av stadens befintliga grönstruktur. I samband med beslutet påtalades att stadens ytterområden särskilt ska prioriteras.

Som ett led i att utveckla Solursparken till en stadsdelspark med plats för olika målgrupper

och åldrar har ny lekplats samt anläggning med permanenta pallar för stadsodling färdigställt. Beviljade klimatinvesteringsmedel om 5,3 mnkr för Solursparken har möjliggjort klimatinvesteringsåtgärder som bidrar till en hög beredskap för kommande klimatförändringar avseende utökad hantering av dagvatten, såväl normala som stora flöden. Åtgärderna omfattar bland annat växtbäddsrenovering av alléträden samt ny restaurerad gräsyta med luftig växtbädd av kolmakadam (kross och biokol) i den del av parken som med hög sannolikhet belastas vid skyfall. Biokolen bidrar också till en rening av dagvatten. Målet är att kunna ta hand om regn på ett bättre sätt samtidigt som parken blir tillgängligare. Detta arbete har slutförts under året. Etapp 2 med anläggning av sittplatser, promenadstråk samt förnyad vegetation har påbörjats och slutförts under 2019.

I tidigare genomförda medborgardialoger och trygghetsmätningar har det framkommit att Hässelby torg med omgivningar upplevs som otryggt. Programutveckling och projektering pågår därför i samarbete med trafikkontoret för upprustning och utveckling av Hässelby torg inklusive Ormängstorget samt parkstråket mellan torgen. Hela sträckan med torg och parkstråk ska kopplas samman till ett nätverk av trygga, attraktiva och upplevelserika platser som ska locka alla åldrar att vilja stanna till och använda ytorna. Ormängstorget får ny belysning med en central yta för planteringar, sittplatser samt utrymme för exempelvis spontanboule. Trafiksäkerheten på torget förbättras genom att den centrala ytan anläggs. Torget rustas fram till trottoaren, övergångsstället breddas och utfarterna från närliggande fastigheter ses över, nya cykelställ placeras mot Ormängsgatan. Renovering sker av växtbäddar för befintliga träd där regnvatten samlas och leds till växtbäddarna. I parkstråket flyttas befintlig gång- och cykelväg för bättre gestaltning av intilliggande parkmark. Ny lektyta skapas med gungor, sandlek och lekskulpturer. Stråket får ny och bättre belysning samt nya sittplatser, planteringar samt konstinstallation. Upprustningen av Ormängstorget samt intilliggande parkstråk är påbörjad och färdigställs under 2019. Parallellt pågår programutveckling för upprustningen av Hässelby torg samt gångtunneln mot parkstråket, byggstart beräknas till våren 2020.

I samarbete med trafikkontoret har ett program färdigställts för en ny stadsdelspark i parkstråket mellan Friherregatan och Melongatan. Syftet är att koppla ihop Hässelby gård och Hässelby strand och skapa en mötesplats för olika målgrupper och åldrar. Den planerade stadsdelsparken, Melonparken, ska anpassas efter områdets behov, identitet och kvalitéer samt bli en trygg plats som inbjuder till delaktighet och lokalt engagemang. Projektering är påbörjad och fortsätter under våren 2019 med beräknad byggstart hösten 2019.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	62 %	62 %	60 %	51 %		58 %	76 %	2018
Analys Förra årets resultat var 51 procent.								
Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	59 %	64 %	55 %	53 %		70 %	70 %	2018
Analys								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Förvaltningen når inte årsmålet men kan konstatera att trenden är positiv. Förra årets resultat var 53 procent.								
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	63 %	60 %	66 %	56 %		70 %	70 %	2018
Analys Förvaltningen når inte årsmålet men kan konstatera att trenden är positiv. Förra årets resultat var 56 procent.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31	
Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31	
Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Boende och besökare har tillgång till parker med rekreations- och naturvärden

 Uppfylles helt

Förväntat resultat

-Andelen kvinnor och män som är nöjda med skötseln av parker och grönområden uppgår till minst 70 % (56 % år 2017).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En tillgänglighetsanpassad ramp anläggs i vattnet vid Kanaanbadet med syfte att möjliggöra bad för personer med funktionsnedsättning. (Program för delaktighet)	2018-01-01	2019-05-31	Avvikelse
Analys Material samt utförande av arbete är beställt. Installation av anläggningen genomförs innan badsäsongen 2019 och aktiviteten förlängs därför till 2019-05-31.			
Förvaltningen ska i samverkan med polisen bygga upp ett lokalt brottsförebyggande råd.	2018-01-01	2018-09-01	
Förvaltningen utreder möjligheten att på sikt anlägga en konstfrusen isbana.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Anläggning för konstfrusen isbana på lämplig plats inom stadsdelsområdet läggs in som ett önskemål på prioriteringslistan för parkinvesteringar.			
Hässelby torg, parkstråket och Örmängstorget utvecklas till gröna, trygga, upplevelserika, attraktiva platser genom att kopplas samman i ett nätverk av gröna stråk.	2018-01-01	2019-06-30	Avvikelse
Analys Med anledning av projektets komplexitet är hela projektet försenat. Örmängstorget och parkstråket färdigställs under våren			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
2019. Projektering inför upprustningen av Hässelby torg pågår, byggstart planeras till våren 2020.			
I samarbete med trafikkontoret verkar förvaltningen för att öka tillgängligheten inom stadsdelsområdet under vintersäsongen. (Program för delaktighet)	2018-01-01	2018-12-31	
Solursparken utvecklas med ny lekplats, sittplatser, promenadstråk, förnyad vegetation samt anläggning med permanenta stadsodlingslådor.	2018-01-01	2018-12-31	
Upprustning av parkleken Guldets fortsätter med fokus på området runt parklekshuset där lekplatsen får en helt ny, tillgänglighetsanpassad utformning. (Program för delaktighet)	2018-01-01	2018-12-31	
Upprustningen av parkleken Gulsippan fortsätter med anläggning av en bana för pumptrack och en mindre u-ramp för skateåkning.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män är trygga på allmänna platser

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

-Andelen kvinnor och män som upplever trygghet i den stadsdel där man bor ökar (51 % år 2017).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En struktur tas fram för hur trygghets-, säkerhetsarbetet ska samordnas.	2018-01-01	2018-09-01	
Förvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism implementeras	2018-01-01	2018-05-31	
Utöka utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter på Hässelby torg	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet uppnås helt. Bedömningen grundar sig på att målet för kommunfullmäktiges indikator uppnås samt att tillhörande nämndmål uppnås.

En fristående gruppboende för sex personer med funktionsnedsättning är färdigställd inom fastigheten Strandviolen i Hässelby Villastad.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			0		6	tas fram av nämnden	2018

Nämndmål:

Invånarnas behov av nämndens verksamheter beaktas tidigt i stadsplaneringen

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Lokalbehovet för nämndens verksamheter är tillgodosett.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Deltagande

Förvaltningen har under 2018 tillhandahållit ett brett, kostnadsfritt och varierat fritidsutbud i syfte att säkerställa att alla barn och ungdomar ska känna sig välkomna att delta i fritidsverksamheten på parklekar, fritidsgårdar och i särskilda lovaktiviteter. Detta arbete har skett i samverkan med andra förvaltningar, civilsamhället och näringslivet.

Under året har flickor och pojkar tagit del av fritids- och idrottsaktiviteter på parklekar, fritidsgårdar och lovaktiviteter. Besöksstatistik visar att färre ungdomar har besökt fritidsgårdsverksamheten under året, en minskning med cirka 10 procent har skett i jämförelse med 2017. Förvaltningens analys visar att en av fritidsgårdarna har stängt temporärt för renovering, vilket kan ha påverkat antal besökare under året. Under 2019 kommer ett utvecklingsarbete att ske för att göra fritidsgårdsverksamheten än mer inbjudande och tillgänglig för ungdomar.

Delaktighet

I syfte att öka barn och ungdomars delaktighet i utformningen av fritids- och lovaktiviteter genomfördes Fritidskommissionen under början av 2018. Genom Fritidskommissionen har ungdomar fått påverka utformningen av bland annat Sommar på torget och VM-veckan. Redovisning av sommarlovsprogrammet gjordes i samband med tertialrapport 2. Som ett resultat av detta har 43 procent flickor (2017: 27 procent) deltagit i förvaltningens fritids- och idrottsaktiviteter vilket att förvaltningen når det förväntade resultatet. En enkätundersökning genomfördes under sommaren som riktades till barn och ungdomar i åldern 8-25 år, totalt besvarade 461 ungdomar från stadsdelsområdet enkäten. Av resultatet framgår att fler pojkar än flickor tycker att det finns saker att göra på fritiden. Exempelvis saknade flickorna aktiviteter som samtalsgrupper och utomhusaktiviteter. Förvaltningen kan konstatera att det krävs en fortsatt samverkan med fackförvaltningar och civilsamhället för att öka andelen flickor som besöker den öppna fritidsverksamheten. Under 2019 kommer förvaltningen således att fördjupa samverkan i syfte att locka fler flickor. Arbetet med att öka jämställdheten och få fler från de underrepresenterade målgrupperna såsom flickor, funktionshindrade och så vidare, att delta i aktiviteter fortsätter.

Under året har förvaltningen genomfört "Ungdomsträffar" för att ungdomar med olika

socioekonomisk bakgrund ska få möjlighet att träffas över stadsdelsgränsen. I samverkan med kulturskolan har totalt 130 flickor och pojkar i årskurs 5-6 från olika skolor träffats och provat på olika aktiviteter såsom lära- känna övningar, dans och att göra kortfilmer.

Samverkan för meningsfull och trygg fritid

Under året har förvaltningen inlett ett samarbete med utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen i syfte att ge alla barn och ungdomar en meningsfull och trygg fritid med ledarledda idrotts- och fritidsaktiviteter. Samverkansmötena har lett till en gemensam översyn av fritidsutbudet och en planering finns för arbetet 2019. De prioriterade områdena under 2019 är att säkerställa kvalitet och likvärdighet i öppna verksamheter och att öka fritidsutbudets tillgänglighet för underrepresenterade grupper.

I syfte att skapa en sammanhållen fritid för barn och ungdomar mellan 6-17 år har förvaltningen under året genomfört en organisationsförändring. Detta har inneburit att en del av personalen på parklekarna har fått arbeta två kvällar i veckan på fritidsgårdarna.

Flera kompetensutvecklande insatser har genomförts under året, bland annat har personalen på parklekarna genomgått en HBTQ-utbildning.

I syfte att skapa en trygg miljö på fritidsgårdarna har förvaltningen under 2018 påbörjat ett arbete med att inrätta en trygghetsplan. Uppföljningen av detta arbete kommer att ske under 2019.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Arsmål	KF:s årsmål	Period
Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	80,5 %	78,7 %	83 %	85,4 %		79 %	79 %	2018

Nämndmål:

Flickor och pojkar deltar i fritids- och idrottsaktiviteter

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Andel flickor som deltar i förvaltningens fritids- och idrottsaktiviteter ökar till minst 40 % (27 % år 2017).

-Antal flickor och pojkar som deltar i Summer Camp ökar till 100 (69 år 2017).

Analys

. Uppföljningen av detta arbete kommer att ske under 2019.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En ung fritidskommission upprättas. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Flickor uppmuntras att bli delaktiga i idrottsförening, spontanidrott och annan fritidsverksamhet.	2018-01-18	2018-12-31	
Förvaltningen anordnar en fritids-, kultur-, och idrottsmässan.	2018-08-01	2018-12-31	
Förvaltningen arrangerar nationaldagsfirande	2018-01-01	2018-06-10	
Medarbetare inom fältförlagt socialt arbete HBTQ-diplomeras.	2018-01-01	2018-06-30	
Minst ett familjekollo anordnas i stadsdelsområdet.	2018-01-01	2018-08-31	
Möjligheten till medlemskap i KEKS, Kvalitets och kompetens i samverkan, undersöks.	2018-01-01	2018-04-30	
Summer Camp genomförs i samverkan med Stockholmsidrotten och idrottsförvaltningen.	2018-01-01	2018-08-31	
Ungdomar från olika stadsdelar deltar på ungdomsträffar som förvaltningen anordnar. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts under året bidrar till att nå verksamhetsmålet delvis.

Under perioden har invånare och brukare erbjudits och tagit del av ett stort utbud av kulturupplevelser. Sommar på torget är en årligen återkommande satsning där Hässelby torg varje dag i veckan under två månader bjuder på scenframträdanden och aktiviteter såsom dans, slöjd och bildkonst med mera.

I maj arrangerades Kulturdagen i Vällingby centrum, med öppet hus och olika kulturprogram och nationaldagsfirandet är sedan ett antal år en uppskattad tradition i stadsdelsområdet och detta genomfördes 2018 i Hesselby slotts park med tusentals besökare.

Grupp- och servicebostäderna har kultur- och fritidsombud samt läsombud som har fått särskild utbildning för sina uppdrag och brukarna har tillgång till olika kulturella aktiviteter både i anslutning till den egna bostaden men också bland det utbud som finns i samhället för alla medborgare.

På Skolörtens vård och omsorgsbostäder har det varit aktiviteter med musiker varje vecka samt pubkvällar i Träffen med olika teman varje gång och ungdomar från Ung omsorg kommer veckovis för att erbjuda ytterligare aktiviteter.

Förskolebarnen har haft tillgång till ett rikt utbud av kulturaktiviteter som exempelvis barnteater och eget skapande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de	72,1 %	72,7 %	72,6 %			74 %	74 %	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Ärsmål	KF:s årsmål	Period
♀ har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter								
Analys Förvaltningen påbörjade under andra halvåret en satsning på kultur på fritiden för barn och unga som ännu inte fått fullt genomslag på resultatet. Arbetet fortsätter och förstärks under 2019.								

Nämndmål:

Invånarna möter ett tillgängligt och mångsidigt kulturutbud

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andelen föräldrar till flickor och pojkar i förskolan som är nöjda med barnets kulturupplevelser uppgår till minst 70 % (69 % 2017).
- Brukare och besökare erbjuds kulturupplevelser i förvaltningens verksamheter i parklekar, inom missbruksvården, äldreomsorgen, omsorgen om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri.
- Invånare och besökare erbjuds kulturupplevelser på allmänna platser och bibliotek.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla enheter utser ett kulturombud	2018-01-01	2018-02-28	
✓ Alla förskolor tar fram en broschyr med information om årets planerade kulturaktiviteter	2018-01-01	2018-03-31	
✓ Barnen i förskolan erbjuds minst en professionell kulturupplevelse under hösten	2018-08-01	2018-12-31	
✓ Barnen i förskolan erbjuds minst en professionell kulturupplevelse under våren	2018-01-01	2018-06-30	
✓ Brukare och besökare erbjuds kultur i förvaltningens utförelsenheter.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Andelen som uppger att de är trygga med sin äldreomsorg ökar och förvaltningens förväntade resultat har därmed uppnåtts.

Bland de som bor i särskilt boende har 90 procent svarat att de är trygga, och bland de som har hemtjänst i ordinärt boende har 79 procent svarat att de är trygga. Det innebär att resultaten för båda målgrupperna har ökat, men att målet för personer med hemtjänst i

ordinärt boende inte riktigt når målet.

Anhörigstöd

I början av 2018 påbörjades en kartläggning av behov och samverkansmöjligheter avseende anhörigstöd vilket har lett till en utveckling av arbetssätten. Stadens program för stöd till anhöriga har implementerats i flera delar av verksamheten. Stadsdelsförvaltningen har två anhörigkonsulenter som under året har byggt upp kontaktnät både internt och extern med civilsamhälle, landsting, kranskommuner med flera. Under våren hölls två anhörigombudsträffar i samverkan med övriga stadsdelar i Västerort.

Anhörigkonsulenterna har under året mött i snitt tio nya anhöriga per månad, där en övervägande majoritet är kvinnor. De redan väletablerade anhörigcirklar som har hållits på den öppna mötesplatsen Växthuset sedan flera år, har fått en nystart i nytt format och med många nya deltagare. Traditionellt har anhörigträffarna främst besökts av personer över 65 och anhöriga till personer med demenssjukdomar. För att möta behovet av träffar och forum för anhöriga till yngre målgrupper och med andra diagnoser har samverkan med övriga anhörigkonsulenter i staden utökats.

Aktivitetscenter och öppna mötesplatser

Under året har stadsdelen utökats med ett andra aktivitetscenter beläget i Hässelgården i Hässelby gård. Stadsdelsförvaltningen har nu två aktivitetscenter, Fästmanssoffan och Hässelgården, samt en öppen mötesplats, Växthuset. Verksamheterna riktar sig till personer över 65 år som bor i stadsdelsområdet.

Under året har en kultursatsning genomfyrat de båda aktivitetscentren. Besökarna har kunnat ta del av ett flertal aktiviteter så som sång, dans och musikuppträdanden samt en serie med skapande målarstuga. Dessutom har aktiviteter i samverkan med det lokala kultur- och föreningslivet och andra verksamheter erbjudits. Under året har sex större underhållningsuppträdanden genomförts på Hässelgården med i snitt 70 besökare. På Fästmanssoffan har sex mindre uppträdanden arrangerats och på Växthuset tre.

Trots satsningar på att locka fler män till verksamheterna är en övervägande andel av besökarna kvinnor. Växthuset besöks till 87 procent av kvinnor, Fästmanssoffan 68 procent och på Hässelgården är 86 procent av besökarna kvinnor. Diskussioner har förts omkring hur verksamheten och aktiviteterna kan utvecklas och förändras för att attrahera fler män och arbetet med detta fortsätter.

Det som är mest välbesökt är Växthusets gym och dit söker sig också en större andel män. Totalt var det 11 948 besök i gymmet under perioden januari-november och könsfördelningen var 60 procent kvinnor och 40 procent män.

För att nå ut med information till fler, exempelvis äldre med missbruksproblematik, som lider av psykisk ohälsa eller har en funktionsnedsättning, finns biståndshandläggare tillgängliga regelbundet på mötesplatser och aktivitetscenter.

Mat och måltider

Enheterna har fortsatt arbetet för att de boende ska få en trevlig och bra måltidssituation. Till sin hjälp har enheterna utsett kostombud, enheterna tar också hjälp av dietist. Regelbundna träffar sker med matleverantören där de boendes eventuella synpunkter framförs. Emellertid uppnås inte målet för andel boende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen,

och förvaltningen konstaterar att en omvärdering av de insatser och åtgärder som hittills vidtagits krävs och nya arbetssätt utvecklas.

Hemtjänst

Beställarenheten och de kommunala hemtjänstenheterna har utökat sitt samarbete under året i syfte att ge den äldre en korrekt utredning och insats. Detta har lett till att biståndshandläggarna samt hemtjänsten får en tydligare informationsöverföring och en ökad förståelse för och kunskap om varandras verksamheter. Antalet personal en hemtjänstmottagare möter har ökat något och årsmålet uppnås inte. Den främsta orsaken till detta är att stadsdelsförvaltningen har en hög andel timanställda inom äldreomsorgen och ett arbete har påbörjats för att öka andelen visstidsanställda.

En ökad samverkan har inletts mellan kommun och landsting inom stadsdelen med syfte att få en ökad kännedom och förståelse om varandras verksamhetsområde och därigenom kunna ge tydlig och tillgänglig information till den äldre.

Delaktighet

Resultatet från brukarundersökningen visar att 74 procent av de svarande upplever att de kan påverka hur deras hjälp utförs inom äldreomsorgen, vilket inte motsvarar det förväntade resultatet. Resultatet skiljer sig dock åt mellan de som bor i särskilt boende och de som har hemtjänst i ordinärt boende. Bland personer i särskilt boende uppges 67 procent att de kan påverka hur de får sin hjälp. Det innebär att förvaltningen når sitt mål för den målgruppen. Bland personer med hemtjänst i ordinärt boende uppges 80 procent att de kan påverka hur de får sin hjälp. Det är samma resultat som föregående år och innebär att förvaltningen inte når sitt mål för den målgruppen.

Implementering av ramtid har fortsatt under året och beställningar görs i viss mån med utgångspunkt i detta arbetssätt. Införandet tar dock tid då det förutsätter en parallell utveckling av planering och arbetssätt hos utförarna, vilket innebär vissa utmaningar i bland annat schemaläggning och ambitionen att ha en hög personalkontinuitet. Två biståndshandläggare som tidigare utbildats till förändringsledare har varit ett stöd och som ett led i arbetet granskas och kontrolleras genomförandeplaner så att den överensstämmer med den lagda beställningen.

Medarbetare har genomgått utbildningar i digital teknik enligt projektet DigIts plan. En enkät genomfördes av projektet under våren 2018 för att utvärdera resultaten men inga resultat har redovisats för förvaltningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	69 %	67 %	69 %	69 %		72 %	72 %	2018
Analys Resultatet är det samma som föregående år, men verksamheterna når inte årsmålet. Utfallet skiljer sig något åt mellan män och kvinnor, där kvinnor är något mer nöjda med måltidssituationen än männen. Arbetet med att utveckla måltidssituationen fortsätter under 2019. Bland annat genom stöd av dietist.								
Andel boende på vård-	51 %	40 %	55 %	47 %		50 %	56 %	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra								
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	74 %	73 %	75 %	77 %		84 %	85 %	2018
Analys Verksamheterna når inte årsmålet. Utfallet är något lägre än föregående år. Det finns dock stora skillnader i resultaten mellan svaranden som bor i vård- och omsorgsboende och personer med hemtjänst i ordinärt boende. 79 procent av de svarande med hemtjänst tycker att de kan påverka hur hjälpen utförs, medan 71 procent av de svarande i vård- och omsorgsboende tycker att de kan påverka hur hjälpen utförs. Hur den äldre önskar få sin hjälp framgår av genomförandeplanen. Arbetet med genomförandeplaner fortsätter under 2019.								
Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	86 %	86 %	86 %	86 %		85 %	84 %	2018
Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	83 %	83 %	82 %	84 %		85 %	85 %	2018
Analys Årsmålet nås inte och är något lägre än föregående år. Det är vissa skillnader i utfallet för kvinnor respektive män. Resultaten skiljer sig något åt mellan insatstyperna vård- och omsorgsboende, hemtjänst i ordinärt boende och dagverksamhet. Där nöjdheten uppgår till 77 procent inom vård- och omsorgsboende och hemtjänst och hela 95 procent inom dagverksamhet. Arbetet med att brukarna ska känna sig nöjda fortsätter under 2019.								
Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11,3			10,8		10	Max 10 personer	2018
Analys Utfallet blev drygt en procent högre än årets mål. Hässelby-Vällingby ligger något lägre än snittet i staden. Utfallet skiljer sig mellan regiformerna egen regi och privat regi, där egen regi generellt ligger något högre. Arbetet med att ytterligare förbättra kontinuiteten fortsätter under 2019.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31	
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31	
Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män har en trygg ålderdom

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andelen äldre som bor i särskilt boende och uppger att de är trygga ökar till minst 86 % (85 % år 2017).
- Andelen äldre som har hemtjänst i ordinärt boende och uppger att de är trygga ökar till minst 80 % (77 % år 2017).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Medarbetarna erbjuds utbildning om våld i nära relationer, missbruk och psykisk ohälsa.	2018-01-01	2018-12-31	
Mötesplatser för äldre utvecklar samarbetet med ideella organisationer	2018-01-01	2018-12-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten arbetar med valda områden utifrån programmet.	2018-05-01	2018-12-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten väljer ut områden från programmet att arbeta vidare med.	2018-03-01	2018-04-30	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Programmet presenteras för alla medarbetare på APT.	2018-01-01	2018-03-15	

Nämndmål:

Kvinnor och män är delaktiga i hur insatsen genomförs

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andel äldre som bor i särskilt boende som i brukarenkäten uppger att de kan påverka hur de får sin hjälp ökar till minst 60 procent (54 % 2017).
- Andel äldre som har hemtjänst i ordinärt boende som i brukarenkäten uppger att de kan påverka hur de får sin hjälp ökar till minst 82 procent (80 % 2017).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utförarenheterna säkerställer att alla brukare har en aktuell genomförandeplan	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål. Fyra av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bedöms uppnås helt och två bedöms uppnås delvis. Hur förvaltningen har bidragit till inriktningsmålet sammanfattas nedan och beskrivs närmare under respektive mål för verksamhetsområdet. Bedömning av måluppfyllelse och eventuella avvikelser redovisas under respektive mål, indikator och aktivitet.

- Verksamheten har energieffektiviserats bland annat genom utbyte av utomhusbelysning till LED-belysning vid Grimsta motionsspår samt vid förskolorna Planket och Junibacken.
- Verksamheterna väljer i allt större utsträckning att använda kollektivtrafik och elcyklar för sina tjänsteresor, det har resulterat i att en dieslebil har avyttrats.

- Beviljade klimatinvesteringsmedel för Solursparken har möjliggjort klimatinvesteringsåtgärder som bidrar till en hög beredskap för kommande klimatförändringar avseende utökad hantering av dagvatten, såväl normala som stora flöden.
- Skötseln av park- och naturmarksområden har genomförts med utgångspunkt från den lokala parkplanen och har som syfte att bevara den biologiska mångfalden vilket också främjar ekosystemtjänsterna.
- Vid stadsdelsområdets förskolor och parklekar bedrevs pedagogisk odling under sommarsäsongen.
- Under våren utplacerades tre nya avfallskärl för källsortering vid Maltesholmsbadet med syfte att bidra till resurseffektiva kretslopp.
- Arbetet i enlighet med kemikaliecentrums framtagna "Vägledning för kemikaliesmart förskola" har genomförts enligt plan med fortsatta åtgärder enligt nivå 2 på samtliga förskolor och parklekar.
- Förvaltningen samverkade under året med respektive fastighetsbolag för att garantera ett bra inomhusklimat inom verksamhetens lokaler, bland annat avseende temperatur och ventilationsflöden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet uppnås helt. Bedömningen grundar sig på att målet för kommunfullmäktiges indikator uppnås och att tillhörande nämndmål uppnås.

Arbetet med att energieffektivisera verksamheten har fortsatt under året och resulterat i byte av gamla belysningsarmaturer till LED-belysning vid förskolorna Planket och Junibacken. Därutöver har förbättrad belysning samt utbyte av gamla armaturer till LED-belysning vid Grimsta motionsspår färdigställts under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Köpt energi (GWh)	1,5 GWh			1,6 GWh		1,7 GWh	1785 GWh	2018

Nämndmål:

Energianvändningen i verksamheten är hållbar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Energieffektiviseringar minskar energianvändningen i den egna verksamheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen utreder behov av ytterligare projekt för klimatinvesteringsåtgärder.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som har genomförts bidrar till att verksamhetsmålet uppnås delvis. Bedömningen baseras på att målet för kommunfullmäktiges indikator inte uppnås men att tillhörande nämndmål bedöms uppnås.

Transporter via gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Verksamheterna väljer i allt större utsträckning att använda elcyklar för sina tjänsteresor och disponerar nu totalt 55 stycken. Förvaltningen har under sommaren avyttrat en dieselbil, fordonsparken består nu av 22 bilar, ytterligare en bil är utlagd till försäljning. Arbetet med att samordna och minska fordonsparken fortsätter i den takt som medges utifrån verksamhetens behov samt tecknade avtal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	80,76 %					85 %	85 %	VB 2018
Analys Kommunfullmäktiges årsmål uppnås inte. Orsaken är att en av verksamhetens gasbilar körs med hög förbrukning av bensin.								

Nämndmål:

Resor och transporter i förvaltningens regi är effektiva och hållbara

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Förvaltningens fordonspark minskar i förhållande till antalet enheter som i sin verksamhet använder fordon.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Samtliga verksamheter använder sig av miljöeffektiva resor och transporter.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som har genomförts bidrar till att nå verksamhetsmålet. Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges aktivitet samt tillhörande nämndmål uppnås helt.

Skötseln av park- och naturmarksområden har genomförts med utgångspunkt från den lokala parkplanen och har som syfte att bevara den biologiska mångfalden vilket också främjar ekosystemtjänsterna. Slätter har utförts på ängsytan vid Enebacken och intill Råcksta begravningsplats i Grimsta naturreservat. Vid Kälvesta äng samt i Nälstastråket bedrivs också slätter. Syftet är att gynna ängens blomning genom att missgynna snabbväxande örter och sly som annars skulle dominera ängen. Vidare har det röjts runt ekar och andra värdefulla träd för att ge träden en bra livsmiljö.

Vid stadsdelsområdets förskolor och parklekar har pedagogisk odling erbjudits under sommarsäsongen.

I samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB samt miljöförvaltningen utarbetas ett "Lokalt åtgärdsprogram" (LÅP) för Råcksta Träsk. LÅP ska belysa de huvudsakliga utmaningarna för att Råcksta Träsk ska uppnå "god vattenstatus" samt utgöra ett underlag för prioritering av åtgärder inom tillrinningsområdet för Råcksta Träsk. LÅP ska innehålla förslag på olika typer av åtgärder, bedömning av deras geografiska placering, uppskattningar av effekter och kostnader samt ansvariga utförare. Förslaget till LÅP är försenat och beräknas komma på remiss under våren 2019.

Den extremt torra och varma sommaren har inneburit att prioriterade åtgärder även har inkluderat att förebygga bränder samt upprätthålla aktuell information till invånarna om gällande säkerhetsföreskrifter om eldningsförbud samt att bemöta många invånares oro. Den planerade trädinventeringen i utvalda områden har på grund av hög arbetsbelastning under sommaren skjutits på framtiden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Park- och naturmarksområden bidrar till en hållbar livsmiljö

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Skötseln av park- och naturområden utförs på ett hållbart sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen samverkar med Stockholm Vatten och Avfall AB samt miljöförvaltningen i framttagandet av ett "Lokalt åtgärdsprogram" för Råcksta Träsk.	2018-01-01	2018-12-31	
Förvaltningen utreder framtida möjligheter till fastighetsnära stadsodling för boende inom stadsdelsområdet.	2018-01-01	2018-06-30	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Förvaltningen har samverkat med fastighetsägarföreningen som har lyft frågan i styrelsen. Stockholmshem är intresserad och har inrättat en deltidstjänst för uppstart av fastighetsnära odling för boende inom deras fastigheter.			
Plantering av höstlök sker i anslutning till välbefolkade parkstråk.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Pop-up planteringar av höstlök har genomförts i Engelska parken i Hässelby gård samt i parkstråken Grötfatet och Ådalen.			
Pop-up planteringar med solrosor, ringblommor m.m. anläggs vid utvalda stråk.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Pop-up planteringar med insektsfrämjande växter har bland annat anlagts intill Lövstavägen.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet uppnås helt. Förvaltningen bedömer att det arbete som har genomförts bidrar till att nå verksamhetsmålet. Bedömningen baseras på att tillhörande nämndmål uppnås.

Arbetet med att uppnå resurseffektiva kretslopp fortsätter. Under året har tre stationer med Bigbelly avfallskärl för källsortering utplacerats vid Maltesholmsbadet. Varje avfallsstation inkluderar fyra avfallskärl för sortering av fraktionerna papper, plast, metall samt övrigt. Förvaltningen upplever att källsorteringen vid de utplacerade kärlen vid Maltesholmsbadet har fungerat tillfredsställande och planerar att placera ut motsvarande källsorteringsstationer vid Kanaanbadet under våren 2019.

Sedan tidigare finns 3 stationer med vardera ett Bigbelly avfallskärl för blandat avfall vid både Kanaan- och Maltesholmsbadet. Dessa kärl drivs av solceller och återanvänder sin energi för komprimering av avfallet, det innebär att det får plats avfall motsvarande fem till sju gånger kärlets storlek, vilket medverkar till att antalet transporter för tömning av dessa kärl minskas avsevärt.

Nämndmål:

Verksamheten bidrar till resurseffektiva kretslopp

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Enheter som i sin verksamhet serverar/tillhandahåller livsmedel, sorterar ut sitt matavfall för biologisk behandling.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Berörda verksamheter källsorterar.	2018-01-01	2018-12-31	
Förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets certifiering Skola för hållbar utveckling.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utsortering av matavfall för biologisk behandling, påbörjas vid samtliga enheter som i sin verksamhet serverar/tillhandahåller livsmedel och som idag inte har utsortering av matavfall.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Bedömningen baseras på att målen för kommunfullmäktiges indikatorer delvis uppnås samt att tillhörande nämndmål delvis uppnås.

Arbetet i enlighet med kemikaliecentrums framtagna "Vägledning för kemikaliesmart förskola" har genomförts enligt plan. Förskolor och parklekar har implementerat de egna framtagna handlingsplanerna med rutiner enligt nivå 1 som togs fram 2016. Beviljad budgetjustering avseende kemikaliesmart förskola har möjliggjort fortsatta åtgärder enligt nivå 2 på samtliga enheter, som bland annat har inneburit utbyte av gamla lekkuddar och möbler stoppade med skumgummi, utbyte av vilmadrasser och skötbäddar av PVC, utbyte av köksartiklar med non-stick-beläggning samt utbyte av gammal köksutrustning av plast mot glas, porslin, rostfritt stål eller trä.

I Chemsoft kemikaliehanteringssystem har 44 enheter av totalt 72 enheter redovisat enhetens kemikaliehantering.

Därutöver har arbetet med att öka andelen inköp av ekologiska livsmedel inom verksamheten fortsatt enligt plan. Om kostentreprenader upphandlade av staden undantas, uppgår verksamhetens andel av inköpta ekologiska livsmedel till 48 procent.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %		100 %	70%	2018
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			80 %		100 %	80%	2018
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider	43,96			49,08		45 %	45%	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
och livsmedel								
Analys Kommunfullmäktiges årsmål uppnås inte. Om kostentreprenader upphandlade av staden undantas, uppgår emellertid verksamhetens andel av inköpta ekologiska livsmedel till 48 procent.								

Nämndmål:

Verksamheten är kemikaliesmart

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andelen inköp av ekologiska livsmedel/kostentreprenader uppgår till minst 45 % (40 % 2017).
- Nivå 2 i enlighet med kemikaliecentrums framtagna vägledning är genomförd i förskolor och parklekar.
- Chemsoft - kemikaliehanteringssystem används av berörda enheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Tjänster, varor och kemiska produkter som inkluderar miljö- och hälsofarliga ämnen ersätts med miljömässigt bättre alternativ.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att målet uppnås helt. Förvaltningen bedömer att det arbete som har genomförts bidrar till att nå verksamhetsmålet. Bedömningen baseras på att tillhörande nämndmål uppnås.

Skyddsronder genomförs årligen med syfte att kontrollera att inomhusmiljön i verksamhetens lokaler är sund. Förvaltningen har under året samarbetat med respektive fastighetsbolag för att garantera ett bra inomhusklimat, bland annat avseende temperatur och ventilationsflöden inom verksamhetens lokaler.

Under året har förbättringar i inomhusmiljön genomförts i förskolan Junibacken i Hässelby som har fått luftad grund, nya ytskikt, ny och förbättrad LED-belysning samt nytt kök inklusive matsal. Förskolan Planket i Vällingby har också fått grunden luftad samt nya ytskikt, nytt kök och ny LED-belysning. Förskolan Galilei i Kälvesta har under sommaren rivits och ersatts med ett nytt modulhus med permanent standard. Den gamla byggnaden var sliten med ett otillräckligt ventilationssystem. Projektet genomfördes inom SISAB:s projekt ”Utbytesprogram för förskolor”. Medborgarvårdarna har flyttat in i renoverade lokaler i Hässelby torg 10. I övrigt har renovering samt förbättringar av ventilationen inom

förvaltningshuset genomförts.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i förvaltningens lokaler är sund

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Verksamhetens lokaler uppfyller stadens krav på sund inomhusmiljö.
- Fysiska skyddsronder har genomförts för samtliga medarbetare.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

- Under våren bjöds Stockholm Business Regions vice VD in till ett nämndsammanträde.
- Feriearbetande ungdomar har under året erbjudits varierade arbetsuppgifter och olika typer av arbetsplatser inom förvaltningen, hos ideella organisationer och entreprenörer.
- Prioriterade grupper att erbjudas feriearbete har bland annat varit ungdomar med sämre socioekonomiska förutsättningar, ungdomar med funktionsnedsättning samt ungdomar i behov av språkträning.
- Andelen personer som har ekonomiskt bistånd har ökat främst på grund av en stor andel nyanlända.
- För att minska andel sjukskrivna kvinnor har ett samordningsprojekt startat via FINSAM, med Jobbtorg som projektägare.
- För att bryta en ökande andel ungdomar med försörjningsstöd har verksamheten utökats med en resurs för att intensifiera arbetet med att komma ut i självförsörjning.
- Två anhörigkonsulenter har under året byggt upp kontaktnät med civilsamhälle, landsting, kranskommuner med flera för att nyanlända anhörigfamiljer snabbt ska komma i sysselsättning.
- Av de personer som har arbetstränat inom förvaltningens arbetsmarknadsenhet Arbetsforum anser 50 procent att de har förbättrat sina möjligheter till självförsörjning.
- Nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd har skapat möjligheter att studera med försörjningsstöd och under året har 12,3 procent av de som hade försörjningsstöd avslutats för att påbörja studier.
- Projektet Stadsdelsmammor, som förlängs till november 2019, har lett till att 221 personer fått hjälp att etablera kontakt med Jobbtorg med flera.
- Bokslutet för 2018 visar ett överskott om 0,5 mnkr efter resultatöverföringar, prognossäkerheten är god.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som hittills genomförts bidrar till att nå verksamhetsmålet. Bedömningen baseras på att målet för kommunfullmäktiges indikator bedöms nås under året och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

För att tidigt identifiera invånare från Hässelby-Vällingby med ökad risk för diabetes typ 2 har förvaltningen samarbetat med Karolinska institutet (KI) i ett forskningsprojekt kallat smart 2D.

Förvaltningen deltog i en konferens i Paris samt medverkade i arrangemanget av en konferens i Vällingby inom ramen för EU-projektet "New Towns, new arrivals" och i samverkan med KTH.

Förskolornas och skolornas gemensamma satsning på NTA-väst löper på i enlighet med förvaltningens LUP. Projektet följs av forskare från Stockholms universitet.

Utöver ovanstående pågår samverkan med universitet och högskolor inom flera av förvaltningens verksamheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	60					55	Tas fram av nämnden	VB 2018

Nämndmål:

Verksamheten samarbetar med högskolor och universitet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Förvaltningen tar emot 55 studenter från högskolor och universitet i verksamhetsförlagd utbildning eller praktik inom förskola och socialtjänst.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningen samverkar med KTH i EU-projekt "New Towns, new arrivals"	2018-01-01	2019-07-31	
Analys Samverkan med KTH fortsätter 2019			
Förvaltningen tar emot studenter från högskolor och universitet i verksamhetsförlagd utbildning eller praktik.	2018-01-01	2018-12-31	
I samarbete med Karolinska institutet och Hässelby vårdcentral deltar förvaltningen med att identifiera personer med risk för diabetes och arbeta med att främja förhållande till välbefinnande och motion.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Stockholm Business Regions vice verkställande direktör bjöds under våren in till ett nämndsammanträde för att informera om Stockholm Invests verksamhet. Stockholm Invest är ett dotterbolag till Stockholm Business Region. Det planerade näringslivsrådet som skulle genomföras i maj fick ställas in på grund av yttre omständigheter.

Det lokala näringslivet är en viktig aktör i utvecklingen av stadsdelsområdet. Under senare delen av hösten påbörjades arbetet med att skapa ett nätverk av och med näringsidkare. Arbetet fortsätter 2019. syftet är att involvera det lokala näringslivet i stadsdelsområdets utveckling. Främst vad gäller trygghetsfrågor som är angeläget för såväl näringsidkare som förvaltningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2019.			

Nämndmål:

Förvaltningen deltar i Stockholm Business Regions uppdrag att utveckla företagande i ytterstaden

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Förvaltningen har god kännedom om det lokala näringslivet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att arbetet som har gjorts innebär att nämndmålet uppfylls, trots att årsmålet för nämndindikator ”Antal tillhandahållna ferieplatser som enheterna erbjudit” inte har uppnåtts. Förvaltningen når inte årsmålet då feriearbete under jullovet i högre grad än beräknat tillhandahölls av ideella organisationer.

Feriearbetande ungdomar har under året erbjudits varierade arbetsuppgifter och olika typer av arbetsplatser inom förvaltningen, hos ideella organisationer och entreprenörer. Bland annat med extra medel i form av statsbidrag har totalt 1082 ungdomar (varav 47 procent flickor) fått feriearbete under sommar-, höst- och jullov. Ytterligare 72 ungdomar anställdes under

sommaren av andra fackförvaltningar och bolag. Förvaltningen når därmed sitt förväntade resultat. Prioriterade grupper att erbjudas feriearbete har under året varit ungdomar med sämre socioekonomiska förutsättningar, ungdomar med funktionsnedsättning och ungdomar i behov av språkträning.

I samarbete med andra förvaltningar har över 282 ungdomar feriearbetat i andra stadsdelsområden, vilket innebär att förvaltningen når sitt förväntade resultat.

Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har ökat från 1,96 procent 2017 till 2,07 procent 2018, vilket främst har sin förklaring i att stadsdelsområdet har tagit emot en stor andel nyanlända vuxna och familjer. De största grupperna med försörjningshinder utgörs av sjukskrivna som inte har rätt till annan typ av ersättning ("nollklassade"), arbetslösa utan ersättning, nyanlända i etablering och ensamkommande ungdomar.

Andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd har marginellt minskat från 1,40 procent år 2017 till 1,39 procent år 2018. Andelen kvinnor är något högre, 1,5 procent i jämförelse med män där andelen är 1,3 procent, vilket kan förklaras med att antalet sjukskrivna kvinnor är högre. Förvaltningen har utvecklat samverkan med Jobbtorg och deltar i de FINSAM-team som har etablerats för att samverka kring personer som behöver samordnade insatser från Landstinget, Arbetsmarknadsförvaltningens Jobbtorg, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. För att minska andelen sjukskrivna kvinnor har ett samordningsprojekt, Aktiviteter mot arbete, AMA, startat via FINSAM där Jobbtorg är projektägare. Under året har arbetet bedrivits i tre grupper, varav två grupper med endast kvinnor.

Antal personer som är sjukskrivna eller av andra socialmedicinska skäl uppbär försörjningsstöd har i genomsnitt varit 16 procent av totalt 986 per månad och i genomsnitt 16 procent unga vuxna mellan 18-24 år av totalt 94. Andel vuxna sjukskrivna med nollklassning uppgick till i genomsnitt 23 procent av det totala antalet vuxna med försörjningsstöd. För unga vuxna mellan 18-24 år var motsvarande siffra i genomsnitt tre procent. Andelen vuxna som var sjukskrivna eller av socialmedicinska skäl uppbär försörjningsstöd under 2018, var i genomsnitt 39 procent per månad.

Andelen ungdomar mellan 18-24 år med försörjningsstöd har ökat till 1,48 procent 2018 från 1,09 procent år 2017, vilket som tidigare nämnts främst förklaras av en stor andel ensamkommande ungdomar. För att bryta den ökande andelen ungdomar med försörjningsstöd har verksamheten utökats med en resurs för att intensifiera arbetet med att komma ut i självförsörjning.

Ett prioriterat område under året har varit att barnfamiljer ska bli självförsörjande och långtidsarbetslösa föräldrar har prioriterats med riktade insatser, bland annat Stockholmsjobb. Trots detta har andelen barnfamiljer med ekonomiskt bistånd ökat från 2,9 till 3,2 procent. Även detta kan förklaras med andelen nyanlända, då ett stort antal anhörigfamiljer till ensamkommande barn har kommit till stadsdelsområdet. För att dessa ska komma i sysselsättning och uppnå egen försörjning har två anhörigkonsulenter under året byggt upp kontaktnät både internt och externt med civilsamhälle, landsting, kranskommuner med flera. Under året har 40 personer, 28 kvinnor och 12 män, haft ett Stockholmsjobb. Av dessa har 11 personer fått sin anställning förlängd.

Av de personer som har arbetstränat inom förvaltningens arbetsmarknadsenhet Arbetsforum anser 50 procent att de har förbättrat sina möjligheter till självförsörjning. Flera personer har

avslutat insatsen för att påbörja en offentligt skyddad anställning eller söka sjukersättning.

Under året har samarbetet mellan förvaltningens Arbetsforum och Vuxenenhet utvecklats och fler i Vuxenenhetens målgrupp har påbörjat en arbetsrehabilitering samtidigt som en behandling för missbruk eller beroende pågår, för att öka möjligheten till framtida egen försörjning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen ♀	2,07 %	2 %	2,25 %	1,9 %		1,9 %	1,6%	VB 2018
Andel unga som varken arbetar eller studerar							Faststälts 2018	2018
Analys Det finns inget utfall att rapportera för 2018.								
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare ♀	1,39 %	1,28 %	1,51 %	1,4 %		1,4 %	1,1%	VB 2018
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb ♀	40 st	12 st	28 st	41 st		35 st	1 000 st	VB 2018
Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar ♀	133 st	13 st	120 st	35 st	133 st	50 st	500 st	VB 2018
Analys Enligt Jobbtorg har det varit 103 vuxna och 30 ungdomar som har haft praktik i Hässelby-Vällingby.								
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	822					500 st	9 000 st	VB 2018
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	40			41	40	42 st	1 000 st	VB 2018
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi ♀	1 082 st	574 st	508 st	926 st		1 000 st	9 000 st	VB 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen samarbetar med Jobbtorg för att utveckla insatser för unga som varken arbetar eller studerar.			
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.			
Analys Förvaltningen remitterar kvinnor som står långt från arbete på grund av kort utbildning eller långtidssjukskrivning till de verksamheter som Jobbtorg har och till FINSAM:s olika projekt exempelvis AMA, aktiviteter mot arbete.			
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Det strategiska arbetet inom upphandlingsområdet har inte prioriterats under 2018 på grund av resursbrist. I slutet av året anställdes en upphandlare på halvtid och förvaltningen räknar med att utveckla detta arbete under 2019.			
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31	
Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar erbjuds feriearbete

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Minst 1000 ungdomar får feriearbete via förvaltningen.

-Minst 100 flickor och pojkar folkbokförda i Hässelby-Vällingby feriearbetar i andra stadsdelsområden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal tillhandahållna ferieplatser som enheterna erbjudit.	462					650		VB 2018
Analys Indikatorn uppfylls inte för att antal tillhandahållna ferieplatser under jullovet tillhandahölls av ideella organisationer i större utsträckning än planerat.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förvaltningens ska samverka med andra stadsdelsförvaltningar i syfte erbjuda ferieungdomar feriejobb i andra stadsdelsområden.	2018-01-01	2018-12-31	
Förvaltningens utförarenheter ska ta emot feriearbetare under höst, jul och sommarlov	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds feriearbete	2018-01-01	2018-12-31	
Utbildning erbjuds till feriearbetsplatser och handledare	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män är självförsörjande

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen minskar och uppgår till högst 1,9 % (2,0 % tertial 2 år 2017).
- Andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar och uppgår till högst 1,4 % (1,5 % tertial 2 år 2017).
- Andelen personer som är sjukskrivna eller av socialmedicinska skäl uppbär försörjningsstöd minskar och uppgår till högst 40%.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Socialnämnden har tagit fram en handlingsplan för stödinsatser till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden som ska implementeras.	2018-01-01	2018-12-31	
Översyn och uppföljning av tillgängligheten för att uppnå en god och hög service till personer som söker ekonomiskt bistånd. (Program för delaktighet)	2018-01-01	2018-05-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd har skapat möjligheter för att studera med försörjningsstöd för att nå självförsörjning på sikt. Målgrupper med kort utbildningsbakgrund kan nu studera för att få gymnasiekompetens. Under året har 12,3 procent av de som har försörjningsstöd avslutats på Jobbtorg för att påbörja studier och det var ingen skillnad mellan kvinnor och män. För unga vuxna mellan 18 och 29 år var andelen som gick till studier 17 procent.

Under året har Jobbtorg utökat sina målgrupper till att även gälla de som står långt från arbetsmarknaden vilket innebär att förvaltningen kommer att kunna remittera fler till insatser inom Jobbtorg som ska främja motivationen till fortsatt utbildning.

Projektet Stadsdelsmammor inom ramen för samordningsförbundet FINSAM är förlängt till november 2019. Målgruppen är korttidsutbildade med mindre än nio års utbildning. Från projektets start i november 2017 fram till sommaren 2018 hade stadsdelsmammorna kommit i kontakt med 221 personer, varav 72 procent var kvinnor. Stadsdelsmammorna har varit en länk för att etablera kontakt med i första hand Jobbtorg, men även med socialtjänsten, Försäkringskassan, Barnavårdscentralen, banker, familjerättslig rådgivning med mera.

Nämndmål:

Korttidsutbildade kvinnor och män får stöd till fortsatt utbildning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Kortutbildade kvinnor och män etablerar kontakt med Jobbtorg.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Ett projekt med uppsökande arbete startar och syftet är att komma i kontakt med kvinnor och män och motivera dem till kontakt med Jobbtorg och SFI för att påbörja utbildning och/eller praktik.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen har under året arbetat med projektet stadsdelsmammor som är ett sätt att minska segregationen och öka jämställdheten i stadsdelen och vänder sig till kvinnor i första hand som står långt från arbetsmarknaden. Projektet är förlängt till november 2019.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt under året. Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges indikatorer uppfylls helt.

Bokslutet för 2018 visar ett överskott om 0,9 mnkr före resultatöverföringar och 0,5 mnkr efter. Årets resultat motsvarar en avvikelse om 0,05 procent av driftbudgeten netto före resultatöverföringar och 0,03 procent efter resultatöverföringar. Förvaltningen för över 0,4 mnkr från årets resultat till 2019 års resultatfond. Fonden uppgår då till 32,2 mnkr. Underskott finns primärt inom individ- och familjeomsorg, beställare äldreomsorg, beställare stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt utförare hemtjänst. Överskott redovisas främst inom förskoleverksamheten. Prognossäkerheten mellan tertialrapport 2 och bokslutet är god och landar på 1 procent.

Verksamheten ska rymmas inom givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå uppsatta mål. All verksamhet följs upp systematiskt i syfte att säkerställa att kvalitén håller en hög nivå. Analysen av verksamhetens resultat ska utvärderas för att ta fram effektiva åtgärder. Arbetet sker i enlighet med stadens program för kvalitetsutveckling.

Under året har ett utvecklingsarbete gjorts för att bland annat fördjupa och höja förståelsen och kunskapen för den interna kontrollen och dess betydelse för det systematiska kvalitetsarbetet och måluppfyllelse. Ett nytt system för intern kontroll har beslutats. Ett systematiskt arbete har även bedrivits för att förbättra analyser av resultat och utfall för att kontinuerligt identifiera förändringar och åtgärder som ska vidtas för att åstadkomma verksamhetsutveckling och förbättrad måluppfyllelse.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,9 %			99,9 %		100 %	100 %	VB 2018
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %			99,9 %		100 %	100 %	VB 2018
Nämndens prognossäkerhet T2	1 %			0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2018

Nämndmål:

Verksamheten är kostnadseffektiv

— Ingen

Förväntat resultat

-Det ekonomiska utfallet är i balans med budget.

-Andelen nöjda brukare ökar i brukarenkäter i jämförelse med 2017.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
De administrativa funktionernas stöd följs upp.	2018-09-01	2018-10-31	
Analys Uppföljningen har skjutits upp till början av 2019.			
Utveckla en sammanhållen uppföljning av entreprenörer.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Bedömningen är att förvaltningens arbete bidrar till att inriktningsmålet uppfylls helt under året. Bedömningen grundas på att fyra av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bedöms nås helt under året och fyra av dessa nås delvis. Hur förvaltningen har bidragit till inriktningsmålet sammanfattas nedan och beskrivs närmare under respektive mål för verksamhetsområdet. Bedömning av måluppfyllelse och eventuella avvikelser redovisas under respektive mål, indikator och aktivitet.

- Under året har arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheterna fortsatt och fördjupats, vilket har lett till att flera enheter bland annat använder konsuppladad statistik för att analysera skillnader mellan könen.
- Förvaltningens åtgärder för att minska sjukfrånvaron har resulterat i att sjukfrånvaron har fortsatt att minska under året och är nu lägre än stadens snitt.
- Förvaltningens arbete för att stötta ungas organisering har fortsatt bland annat genom Fritidskommissionen, där unga har givits möjlighet att vara delaktiga i att utforma sin fritid.
- Under året har arbetet med barnkonsekvensanalyser fördjupats i verksamheterna och en barnrättssamordnare har utsetts i stadsdelen i syfte att stötta verksamheterna i

arbetet.

- För att öka kunskaper om våld och dess mekanismer bland invånare och medarbetare har en våldsförebyggande vecka genomförts, med bland annat skraddarsydda workshops för medarbetare i förvaltningens verksamheter.
- Kompetensstärkande insatser inom bland annat HBTQ och bemötande har genomförts inom verksamheterna för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.
- För att öka valdeltagandet bland förstagångsväljare har förvaltningen arbetat uppsökande på bland annat allmänna platser och informerat om demokrati och val till riksdag, kommun och landsting.
- Under åren har ett arbete genomförts för att säkerställa att upphandling sker via elektroniska inköp.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

◆ Uppfylls delvis

Analys

Kvinnors organisering

Kvinnors organisering

För att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet har förvaltningen under 2018 arbetat med ett antal olika insatser. Arbetet har särskilt fokuserats till stadsdelarna Hässelby gård, Åkermytan och Smedshagen.

Av förvaltningens statistik framgår att fördelningen av besökare vid medborgarvårdarnas öppna dialogmöten i Åkermytan och Hässelby gård uppgick till 60 procent kvinnor. Resultatet innebär en ökning från föregående år och beror på förvaltningens uppsökande arbete gentemot kvinnor.

Bland annat har medborgarvårdarna verkat för öka kvinnors röstdeltagande i de prioriterade stadsdelsområdena och bidragit till informationsspridning om mäns våld mot kvinnor genom förvaltningens våldsförebyggande vecka. Vidare har förvaltningen samverkat med projektet Stadsdelsmammor för att nå kortutbildade kvinnor och stärka deras organisering. Läs mer om stadsdelsmammorna under KF 3.4. *I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet.* För att bidra till etablering av nyanlända kvinnor har förvaltningen erbjudit föräldragrupsutbildningar och dagkollo. Mer om socialt stöd för nyanlända finns under KF 1.2 *Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla.*

Samverkan med civilsamhället har också bidragit till kvinnors organisering. Förvaltningen har i samverkan med föreningen ”Systrar runt hörnet” och lånat ut lokaler för att stödja deras verksamhet, vilket även har bidragit till att fler unga kvinnor hittat till föreningen. Under 2018 riktades föreningsbidraget särskilt till föreningar som arbetar med socialt stöd till nyanlända och/eller som främjar kvinnors delaktighet och inflytande. Totalt ansökte 19 föreningar om föreningsstöd. För att stimulera och engagera invånare och särskilt kvinnor till delaktighet och inflytande arrangerade förvaltningen en årlig föreningsmessa. Totalt deltog 19 föreningar och uppskattningsvis besökte 100 invånare messan. Samarbetet med civilsamhället har även möjliggjort att unga flickor fått ”prova på” aktiviteter som olika föreningar tillhandahållit

under sommarlovet, i syfte att stärka flickors delaktighet och möjligheter till inflytande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	75 %				75 %	100 %	100 %	VB 2018
Analys Förvaltningen uppnår inte målet med att alla egeninitierade tjänsteutlåtanden ska innehålla en jämställdhetsanalys. Vid en efterkontroll konstaterades dock att det inte var relevant med en jämställdhetsanalys i två fall. Det skulle ändra utfallet till 88 % vilket fortfarande inte skulle vara tillräckligt.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Verksamheten är jämställdhetsintegrerad

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Chefers kunskap om jämställdhetsintegrering har ökat.
- Samtliga enheter har en plan för och arbetar med minst en jämställdhetsutmaning.

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts bidragit till att nå verksamhetsmålet. Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges aktivitet genomförts enligt plan, trots att målet för kommunfullmäktiges indikator inte nås och att tillhörande nämndmål bedöms nås under året.

Arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheterna har fortsatt under året med syftet att synliggöra skillnader mellan könen, analysera dem och åtgärda osakliga skillnader. Det har inneburit att chefers och medarbetares uppmärksamhet på och förmåga att identifiera eventuella skillnader i hantering av ärenden, frågor, beslut samt bemötande av brukare utvecklats. Ett utbildningsprogram för enhetschefer och andra nyckelpersoner i jämställdhetsanalys genomfördes i två omgångar under året. Utbildningen medförde ett naturligt utbyte av erfarenheter och idéer mellan deltagarna. Under året har uppföljning gjorts av verksamheternas arbete med jämställdhetsutmaningarna. Nivån har höjts på analyserna och i en del fall medförde detta att verksamheterna identifierade nya utmaningar. En del verksamheter omformulerade sin utmaning efter slutförd utbildning, då utbildningen gav nya insikter och tankar. I de flesta fall innebar omformuleringen att jämställdhetsutmaningen konkretiserades mer. En lärdom som dragits i vissa verksamheter är det är viktigt att vara väldigt konkret i det som ska analyseras. Den insikten växte fram under året då formuleringen

av jämställdhetsutmaningen var för vid så det blev svårt att följa upp.

Även arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheten har gått framåt. En betydande andel av verksamheterna redovisar nu könsuppdelad statistik. Jämställdhetsintegreringen är själva fundamentet inom jämställdhetsarbetet då det synliggör skillnader mellan kvinnor/män och flickor/pojkar. Utan data att analysera blir det svårt att arbeta med jämställdhetsfrågor varför arbetet med jämställdhetsintegrering måste fortsätta och fördjupas även om betydande framsteg gjorts inom många områden. Genom att arbetet med jämställdhetsfrågor lyfts fram och genom utbildningen i jämställdhetsanalys skapas förutsättningar för att systematiskt utveckla analyserna och förbättringsarbetet.

Familj- och relationsenheten utgör ett gott exempel på hur jämställdhetsintegrering kan vara en självklar del i arbetet. De har redovisat individbaserad statistik könsuppdelat under flera rubriker. Familj- och relationsenhetens jämställdhetsutmaning formulerades som att "Kvinnor och män är likvärdiga uppdragstagare i familjehemsvården". En kartläggning gjordes av vem som kontaktades inom familjehemsvården och då resultatet visade att kvinnor kontaktades i större utsträckning än män togs ett åtgärdsprogram fram. Åtgärden visade sig ge effekt tämligen omgående i så måtto att andelen ärenden där handläggarna kontaktade båda vårdnadshavarna ökade med 37 procent.

Mer om arbetet med jämställdhetsintegrering finns under respektive verksamhetsområdesmål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskolorna arbetar med Skolinspektionens självvärderingsmaterial om jämställdhet.	2018-01-01	2018-12-31	
Samtliga enheter har upprättat en tydlig plan för hur de ska arbeta med minst en jämställdhetsutmaning under året	2018-01-01	2018-02-28	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls delvis

Analys

Systematiskt arbetsmiljöarbete och ökad frisknärvaro

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en integrerad del av den löpande verksamheten. Förvaltningen har bedrivit arbetet i enlighet med det årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet som årligen tas fram i samverkan med de fackliga organisationerna.

Under perioden har arbetsmiljöverket genomfört flera inspektioner av arbetsmiljön inom förvaltningen. Inom äldreomsorgen genomfördes inspektioner inom ramen för det regeringsuppdrag arbetsmiljöverket har att granska arbetsmiljön inom äldreomsorgen i hela landet. Denna inspektion omfattade samtliga enheter inom äldreomsorgens utförardelar samt förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete. I samband med inspektionerna konstaterade arbetsmiljöverket några åtgärder som behöver vidtas, bland annat:

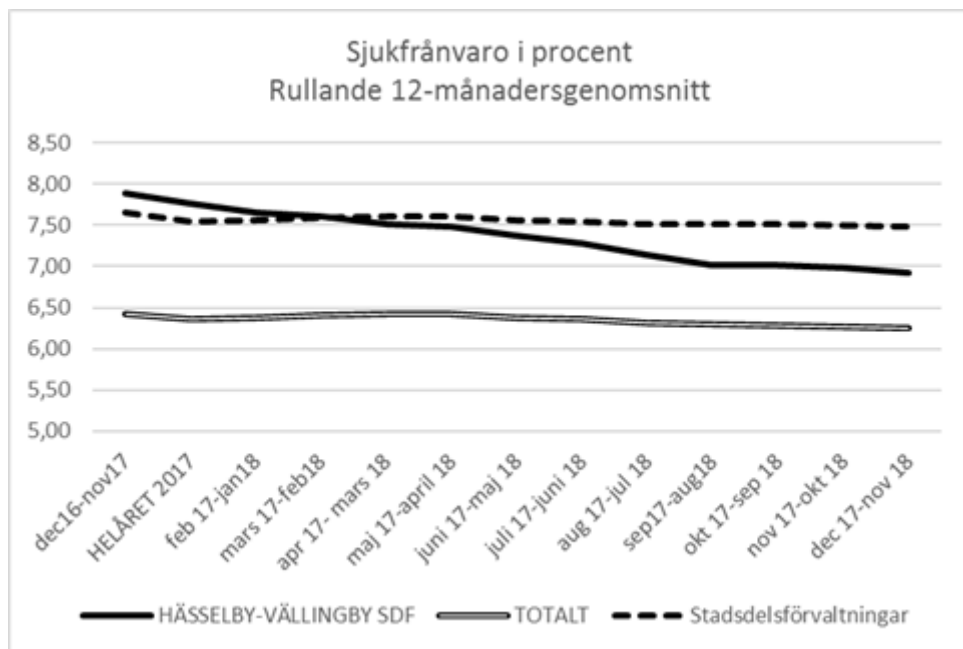
- Upprätta skriftliga rutiner för årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Upprätta skriftligt dokumenterade och fungerande rutiner för undersökning av arbetsförhållanden och riskbedömning i arbetet hos enskilda brukare.

- Undersöka arbetsbelastning och organisatoriska förutsättningar för första linjens chefer.

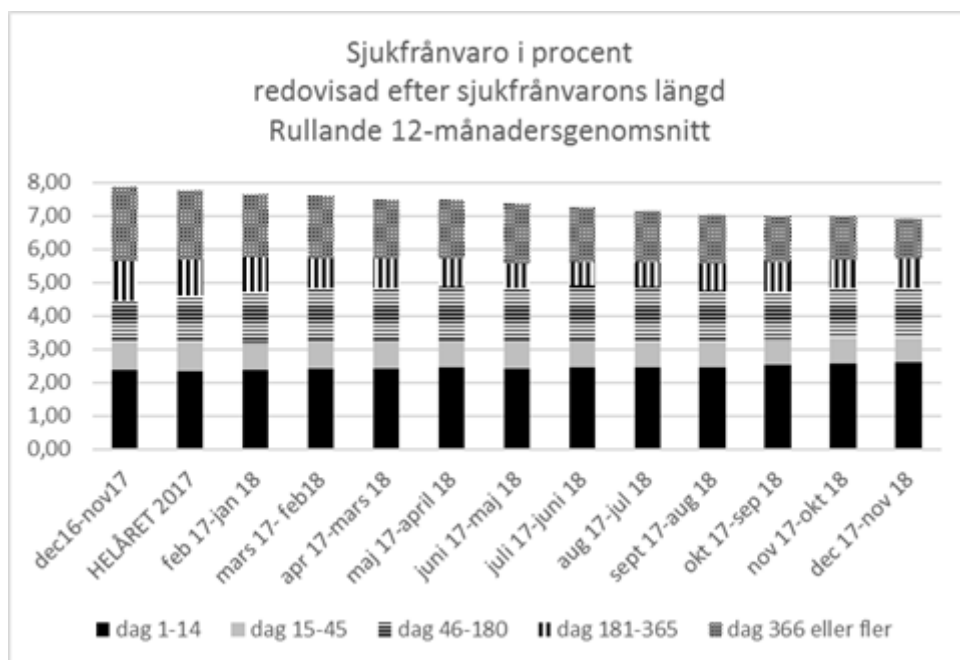
Inom individ- och familjeomsorgen har arbetsmiljöverket genomfört en inspektion av ungdoms- och mottagningsverksamheten med anledning av en anmälan enligt arbetsmiljölagen 6 kap. 6 a § med krav på omedelbara åtgärder. I samverkan mellan chefer, medarbetare och skyddsombud har riskbedömning samt handlingsplan med åtgärder tagits fram. Åtgärderna omfattar bland annat en förstärkt bemanning med hänsyn till en stor ärendemängd.

Sjukfrånvarons utveckling

Sjukfrånvaron bland förvaltningens medarbetare fortsätter att minska. Redovisat som rullande 12-månadsgenomsnitt uppgick sjukfrånvaron i november till 7,0 procent vilket kan jämföras med 7,9 procent för helåret 2017. Det innebär också att sjukfrånvaron i Hässelby-Vällingby för första gången sedan 2013 är lägre än genomsnittet för stadsdelsförvaltningarna.

Den lägre sjukfrånvaron förklaras helt och hållet av en minskad andel medarbetare med sjukskrivningar som pågått mer än 180 dagar. Den korta sjukfrånvaron som pågår 1-14 dagar har däremot ökat till 2,6 procent vilket innebär att årsmålet inte nås. Korttidssjukfrånvaron kan variera månad från månad på grund av olika omständigheter av tillfällig karaktär. Den ökade korttidssjukfrånvaron under hösten tycks emellertid vara ett trendbrott i då den tidigare har legat förhållandevis stabilt på 2,4 procent på 12-månadersbasis. Arbetet med att analysera utvecklingen och föreslå åtgärder för att bryta trenden har påbörjats.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Förvaltningen inledde arbetet med den nya diskrimineringslagen och aktiva åtgärder mot diskriminering med en utbildning som genomfördes i december 2017 för alla chefer och skyddsombud. Därefter har alla enheter haft i uppdrag att under våren 2018 kartlägga och analysera risker för diskriminering samt att ta fram aktiva åtgärder på enhetsnivå. Underlagen från enheterna har sammanställts på avdelnings och förvaltningsnivå och behandlats i samverkansgrupper och förvaltningsgrupp. Förvaltningens/enheternas arbete med aktiva åtgärder följs upp årligen, som en del av förvaltningens årshjul för systematiskt arbetsmiljöarbete och samverkan. Det har under året inte förekommit några diskrimineringsärenden i förvaltningen.

Kompetensförsörjning

Förvaltningens strategiska kompetensförsörjning har bedrivits i enlighet med den strategiska kompetensförsörjningsplan för 2018-2021 som fastställdes i samband med verksamhetsplanen för 2018. Enheterna arbetar i enlighet med enhetsvisa kompetensförsörjningsplaner. I förvaltningens strategiska kompetensförsörjningsplan identifierades sju övergripande utmaningar avseende förvaltningens kritiska kompetensbehov: Digitalisering, behålla och rekrytera medarbetare till bristyrken, mer omfattande vårdbehov, mer komplexa vårdbehov, ledarförsörjning och ledarutveckling, kompetensbaserad rekrytering samt leda och stödja utveckling och förändring.

Digitalisering

Den ökande digitaliseringen har stor påverkan inom alla verksamhetsområden. Förvaltningen har under året bedrivit under året en rad aktiviteter med syfte att bättre tillvarata digitaliseringens möjligheter. Inom förskolan pågår ett arbete med att höja kompetensen hos

medarbetarna vad gäller digitalisering och IKT, bland annat genom arbetet med digitalstudion. I verksamheten för utförare inom äldreomsorg-, funktionsnedsättning och socialpsykiatri har ett stort antal medarbetare genom DigIt-projektet genomfört utbildningar bland annat i datakunskap och Officepaketet. För chefer och handläggare har utbildningar genomförts i medvetet arbetssätt om hur digitala verktyg kan användas för att arbeta smartare.

Behålla och rekrytera medarbetare till bristyrken

Förvaltningen arbetar målmedvetet för att nå stadens mål om att öka andelen förskollärare i förskolan. En viktig del är att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig. Inom ramen för det har sex barnskötare under året tagit ut sin förskollärexamen och ytterligare elva barnskötare bedriver för närvarande studier till förskollärare. Under hösten har det hållits frukostmöten med förvaltningens förskollärare för att ha en dialog kring hur det är att arbeta som förskollärare i förvaltningen. En specifik fråga som framkom och som förvaltningen arbetar vidare med, är hur utrymme för tillräcklig planeringstid kan skapas.

Att komma till bukt med den omfattande personalomsättningen har under senare år varit den främsta utmaningen för att klara kompetensförsörjningen inom yrkesgrupperna socialsekreterare och biståndshandläggare. Under den senaste 12-månadersperioden har den förvaltningsexterna personalomsättningen inom avdelningen för individ- och familjeomsorgen varit 19 procent och inom avdelningen för beställare äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri 26 procent. För båda avdelningarna sammantaget har personalomsättningen varit 21 procent vilket kan jämföras med 18,9 procent för helåret 2017. Personalomsättningen kvarstår emellertid på en betydligt lägre nivå än vad var fallet under åren 2014-2016, trots att en viss ökning har noterats för 2018. Skillnaderna mellan olika enheter är dock stora varför det fortsatt är en central fråga att arbeta med för att klara den strategiska kompetensförsörjningen.

Stadens handlingsplan för en förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare utgör en samlad strategi för att komma tillrätta med den omfattande personalomsättningen. Inom förvaltningen fortgår arbetet och fokus ligger nu på det arbete som bedrivs på enheterna. I juni genomfördes ett avstämningsmöte där samtliga berörda enhetschefer, biträdande enhetschefer och avdelningschefer medverkade tillsammans med stadsdelsdirektören.

Mer omfattande och komplexa vårdbehov

Även inom äldreomsorgen är en höjd utbildningsnivå bland medarbetarna en prioriterad fråga för att nå verksamhetens mål. Sju undersköterskor vidareutbildas till Silviasystrar vid Sophiahemmets högskola. Utbildningen är en specialisering i demensvård för undersköterskor och omfattar 60 högskolepoäng. 15 medarbetare har under perioden avslutat undersköterskeutbildning. Inom hemtjänsten har demenshandledare arbetat med handledning av medarbetare och att leda reflektionstid i syfte att därigenom öka kompetensen om demensfrågor hos medarbetarna.

På såväl Koppargården som Skolörten har insatser gjorts för att öka kunskapen och utveckla samarbetet mellan olika yrkesgrupper i den palliativa vården. Det har också genomförts utbildningar inom mat och måltider samt munvård för flertalet medarbetare.

Leda och stödja utveckling och förändring

Att höja utbildningsnivån bland medarbetare inom förskolan är av stor betydelse för att nå

verksamhetens mål. Förvaltningen erbjuder därför möjligheter för medarbetare att vidareutbilda sig. Inom ramen för stadens kompetensutvecklingssatsning har 20 barnskötare avslutat den barnskötarutbildning som pågått sedan hösten 2017. Under hösten inledde ytterligare åtta medarbetare barnskötarutbildning.

Inom förskolan genomgår vidare två förskollärare utbildning till specialpedagoger och två förskollärare studerar magister/masterprogram inom barn- och ungdomsvetenskap.

Inom avdelningen för tidigt socialt arbete är kompetensnivån hos fritidsledare av stor vikt. Fritidsledarna vid förvaltningens parklekar har genomgått en komprimerad fritidsledarutbildning som avslutades under hösten. Den 1 augusti tog förvaltningen över driften av fritidsgårdarna genom en verksamhetsövergång. I samband med det har behov av kompetensutveckling identifierats och tagits med i förvaltningens kompetensförsörjningsplan för 2019.

Ledarförsörjning och ledarutveckling

Förskolecheferna har tillsammans med avdelningschef och med stöd av en samtalsledare haft workshops i syfte att diskutera organisationen och för att tydliggöra begreppet närvarande ledarskap. Detta har lett till att några enheter anställt administratörer som kan avlasta cheferna. Utvecklingspedagogernas roll har också diskuterats och tydliggjorts. Processen dokumenteras och följs upp. Därutöver går för närvarande tre förskolechefer och en biträdande förskolechef rektorsutbildningen och tre förskollärare deltar i stadens ledarskapsprogram för blivande chefer.

Inom äldreomsorgen har staden under året gjort en kartläggning av arbetssituationen och de organisatoriska förutsättningarna för chefer inom hemtjänst och boenden i egen regi. Förvaltningen har också under hösten undersökt och riskbedömt äldreomsorgschefer organisatoriska och sociala arbetsmiljö. Resultaten från dessa undersökningar kommer, tillsammans med de lärdomar som kan dras från arbetsmiljöverkets inspektioner, ligga till grund för kommande åtgärder. Frågor som har identifierats i detta arbete är bland annat att personalgrupperna är stora vilket innebär svårighet att bedriva ett närvarande ledarskap samt att chefer till viss del saknar såväl verksamhetsnära administrativt stöd samt stöd från centrala stöd funktioner på förvaltningen.

Kompetensutvecklingssatsningen

Förvaltningen har inom tre yrkesområden, barnskötare, vårdbiträden och fritidsledare, genomfört grundutbildning för medarbetare som saknar sådan. Dessa utbildningsinsatser är en del i förvaltningens långsiktiga ambition att samtliga medarbetare ska ha minst grundutbildning för sitt yrke. Att höja utbildningsnivån för dessa grupper ger en ökad förståelse för uppdraget vilket i sin tur bidrar till att skapa en ökad delaktighet och ansvarstagande i sin yrkesroll liksom bidrar till ökad motivation och arbetsglädje.

För att höja kompetensen inom demensområdet genomgår sju undersköterskor utbildning till Silviasyster vid Sophiahemmets högskola. Utbildningen är en specialisering i demensvård för undersköterskor och omfattar 60 högskolepoäng. Med en ökad kompetens inom demensområdet förbättras förutsättningarna för ett personcentrerat arbetssätt. I syfte att sprida kompetensen genomför exempelvis Silviasystrar studiecirkelar i "Demens ABC" för omvårdnadspersonalen på Koppargården.

Omställning

Med anledning av att beläggningen vid Skolörtens servicehus och vård- och omsorgsboende är låg och att delar av verksamheten har avvecklats har det funnits behov av omställning av medarbetare på grund av övertalighet vid enheten. Omställningsbehovet har klarats genom omplacering till andra enheter, pensionsavgångar samt avslut genom frivilliga överenskommelser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Aktivt Medskapandeindex ♀	80	78	80	79		81	81	2018
Analys Trots att förvaltningens AMI fortsätter att öka nås inte årsmålet. Sedan 2015 har AMI ökat från 77 till 80 2018.								
Index Bra arbetsgivare ♀	78			77		80	84	2018
Analys Index bra arbetsgivare förbättras med en indexpunkt men årsmålet nås ej. Jämfört med samtliga stadsdelsförvaltningar är det främst inom delindex jämställdhet där utfallet är lågt. Det låga utfallet beror på att skillnaden mellan mäns och kvinnors långtidssjukfrånvaro är stor samt att kvinnor är överrepresenterade som chefer inom förvaltningen. Eftersom sjukfrånvaron i förvaltningen sjunker har skillnaden mellan mäns och kvinnors långtidssjukfrånvaro minskat från 6,1 procentenheter mättilfället till 3,5 procentenheter i juli.								
Sjukfrånvaro ♀	7 %	4 %	7,5 %	7,9 %		7,3 %	tas fram av nämnden	VB 2018
Sjukfrånvaro dag 1-14 ♀	2,6 %	1,9 %	2,7 %	2,4 %		2,3 %	tas fram av nämnden	VB 2018
Analys Förvaltningen korta sjukfrånvaro har under flera år legat stabilt på ca 2,4 procent. Under hösten 2018 har trenden med ökande korttidssjukfrånvaro blivit tydligt. Arbetet med att analysera utvecklingen och föreslå åtgärder för att bryta trenden har påbörjats.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31	
Analys En stadsövergripande kartläggning av chefers arbetssituation i äldreomsorgens hemtjänst och boenden i egen regi genomfördes under våren. Kartläggningen belyser hur chefer upplever sin arbetssituation och hur chefers organisatoriska förutsättningar ser ut.			
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare

Uppfylls delvis

Förväntat resultat

-Index för bra arbetsgivare förbättras till lägst 80 (77 år 2017).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förutsättningar för ett mer närvarande ledarskap inom förskola och äldreomsorg skapas.	2018-01-01	2018-12-31	
Förvaltningen arbetar med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering på alla ledningsnivåer.	2018-01-01	2018-12-31	
Lönekriterier förtydligas och förankras.	2018-01-01	2018-12-31	
Personalpolicyn realiserar genom att avsnitten att styra mot gemensamma mål samt delaktighet och inflytande fördjupas och konkretiseras.	2018-01-01	2018-12-31	
Projektet "Alla behövs - ökad frisknärvaro i Hässelby-Vällingby" genomförs för att stärka arbetet med att öka frisknärvaron inom förvaltningen.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Projektet avbröts under året och arbetet för ökad frisknärvaro har fortsatt bedrivits inom ordinarie verksamhet.			

Nämndmål:

Medarbetare och chefer har rätt kompetens utifrån uppdraget

Uppfylls delvis

Förväntat resultat

-Personalomsättningen minskar inom socialtjänsten.

-Andelen förskollärare i förskolan ökar.

Analys

De förväntade resultaten nås delvis efter andelen förskollärare i förskolan har ökat men att personalomsättningen inom socialtjänsten emellertid har ökat något.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen inom socialt arbete fullföljs för att säkerställa kompetensförsörjningen inom yrkesgrupperna socialsekreterare och biståndsbedömare.	2018-01-01	2018-12-31	
Enheterna arbetar efter enhetsvisa kompetensförsörjningsplaner.	2018-01-01	2018-12-31	
Förvaltningen deltar i stadens arbete med handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare för att säkerställa långsiktig kompetensförsörjning inom förskolan.	2018-01-01	2018-12-31	
Medarbetare och chefer erbjuds utbildningar för att verksamheterna bättre ska dra nytta av digitaliseringens möjligheter.	2018-01-01	2018-12-31	
Utbildade fritidsledare genomgår en komprimerad fritidsledarutbildning.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Undersköterskor i äldreomsorgen erbjuds fördjupad utbildning inom geriatrik och demens.	2018-01-01	2018-12-31	
Utbildning genomförs för chefer i kompetensbaserad rekrytering och stadens rekryteringssystem.	2018-01-01	2018-09-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som hittills genomförts bidrar till att verksamhetsmålet delvis uppnås. Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges aktivitet genomförs enligt plan och att målen för kommunfullmäktiges indikatorer bedöms delvis nås under året.

Förstärkt föräldraskapsprogram

För att stärka föräldrars föräldraskap har förvaltningen erbjudit olika föräldragrupsutbildningar till både svenska och nyanlända föräldrar. En mer utförlig redovisning av föräldraskapsprogrammen ges under mål 1.2 *Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla*.

Ungas organisering

För att bidra till målet har medarbetare inom fältförlagt socialt arbete HBTQ-diplomerats, vilket har lett till en ökad kunskap om hur normer kan begränsa människor.

Genom olika forum såsom "Spectra" och Kill och Tjejforum har förvaltningen arbetat för att stärka ungas organisering och känsla av egenmakt. Genom dessa olika forum har ungdomar fått möjlighet att delta i bland annat kulturaktiviteter och workshops. Totalt har 69 besök av 23 unika besökare deltagit på Spectra, 64 flickor/kvinnor har deltagit i Tjejforum och 60 killar/ män deltagit i Killforum. Med anledning att Ungas organisering som upphör som projektform år 2018 har förvaltningen arbetat fram en lathund som ska integreras i ordinarie verksamhet för fritidsgårdarna. Lathunden innehåller rutiner och manualer för Tjej-och Killforum och Spectra.

Med start i början av 2018 genomfördes fritidskommissionen där ungdomar i åldrarna 11-19 år fått möjlighet att påverka sitt fritidsutbud.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	96 %	95	96	96 %		97 %	Öka	2018
Andel brukare inom	95 %	95 %	93 %	82 %		100 %	Öka	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering								
Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	94 %	93 %	95 %	89 %		100 %	Öka	2018
Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	98 %	98 %	98 %	95 %		100 %	Öka	2018
Analys Förvaltningen har höga ambitioner och satte ett högt årsmål som inte uppnås helt men har förbättrats sedan 2017. Förvaltningen fortsätter med de kompetenshöjande insatserna på området genom att erbjuda fler medarbetare möjlighet till utbildning i frågor som rör diskriminering men också att tydliggöra förskolornas likabehandlingsarbete för vårdnadshavarna.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Verksamheten är fri från diskriminering

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Andelen brukare som inte upplever diskriminering ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
En temadag om diskriminering genomförs för alla chefer i förvaltningen.	2018-01-01	2018-12-31	
Förvaltningen stärker föräldrars kunskap om HBTQ.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Utvecklingen av arbetssätt och rutiner har under året lett till att fler barn har kommit till tals i ärenden som direkt eller indirekt rör dem.

Utredningsenheten barn och unga har tagit fram en folder "Har vi gjort det här tillsammans

idag?" att fylla i efter möte med socialsekreterare för att mäta barnets/ungdomens upplevda delaktighet. Utifrån barnets ålder och mognad har barnböckerna "Vad är en utredning" och "En liten bok om utredning" använts som stöd i att förklara för barnet vad som ska hända under utredningens gång.

Familj- och relationsenheten har erbjudit information till barn om deras rättigheter i familjerättsliga ärenden och även avslutningssamtal i ärenden som gäller vårdnad, boende eller umgänge. Inom familjevården är barn delaktiga i samtal med socialsekreteraren om sin situation, om det inte bedöms som olämpligt eller inte genomförbart utifrån barnets ålder och mognad.

Relationsvårdsteamet har tagit fram en mall för barnkonsekvensanalys som under hösten har justerats för att på ett bättre sätt få fram eventuella konsekvenser för barnet utifrån tagna beslut.

I ärenden som gäller familjebehandling erbjuds barnet att delta utifrån ålder och mognad. Olika pedagogiska verktyg och metoder används för att fånga upp barnets synpunkter och familjebehandlingarna underlättar för barnet att komma till tals genom att vara öppna för att möta barnet på andra arenor än på förvaltningen.

Vuxnenheten har under året utvecklat ett familjeorienterat arbetssätt tillsammans med Utredningsenheten för barn och unga, i ärenden med missbrukande föräldrar. I utredningarna som rör vuxna, men indirekt rör barn, görs en barnkonsekvensanalys.

Nämndmål:

Barnperspektivet är integrerat i verksamheten

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barn och unga uttrycker sin mening i utredningar och beslut som rör dem.
- Barnperspektivet synliggörs i utredningar som rör vuxna.
- Barnperspektivet beaktas inför förändringar av verksamhet, lokaler och stadsmiljön.

Analys

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Det stödmaterial för barnperspektiv som staden tagit fram ska användas i utredning och bedömning av ekonomiskt bistånd.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Stödmaterialen används inom Försörjningsstödsenheten.			
Förskolor och parklekar uppmärksammar Barnkonventionens dag och Internationella Barndagen	2018-06-30	2018-12-31	
Analys Barnkonventions dag och den internationella barndagen uppmärksammades genom en gemensam ljusmanifestation i Vällingby centrum. Barnen hade målat ljuslyktor som ställdes ut i formationer och tändes på kvällen. Flera hundra besökare			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
tog del av evenemanget.			
Samverkansformer utvecklas mellan enheter inom individ- och familjeomsorgen och beställarenheterna för funktionsnedsättning och socialpsykiatri för att uppnå en helhetssyn och säkerställa att barnperspektivet genomsyrar arbetet.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Samverkansforum finns mellan enheter inom Individ- och familjeomsorgen och Beställarenheten för socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Vid forum för biträdande enhetschefer tas ärenden upp som inkluderar barnärenden. Detta gäller även vid internt forum.			
Utbildning om barnkonventionen erbjuds till nyckelpersoner inom förvaltningens olika verksamheter.	2018-01-01	2019-07-31	Avvikelse
Analys En barnrättsamordnare anställts under hösten med uppdrag att bland annat implementera och utbilda i Barnkonventionen under våren 2019.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls delvis

Analys

Antalet våldsutsatta som har kommit i kontakt med förvaltningens Relationsvåldsteam har ökat under 2018. Under augusti startade Relationsvåldscentrum Väst tillsammans med de andra övriga stadsdelsförvaltningar i västerort. Den våldsutsatta eller våldsutövaren kan ta direkt kontakt med Relationsvåldscentrum Väst som erbjuder fem samtal utan ett biståndsbeslut. Under året har målgruppen för Relationsvåldsteamet utökats för att bättre kunna bemöta Relationsvåldscentrums målgrupp. Målgruppen omfattar nu våldsutsatta eller våldsutövare i nära eller förtroendefull relation. Av de personer som Relationsvåldsteamet tog kontakt med, sex månader efter avslutat skyddat boende, uppgav alla utom en att våldet upphört. En ville inte besvara frågan.

Samtliga barn som har bott på skyddat boende med förälder har erbjudits undervisning.

Våldsprevention

För att sprida kunskap om våld har medarbetare och invånare fått möjlighet att delta i ”våldsförebyggande veckan”, som förvaltningen anordnade med olika samverkanspartners. Under veckan tillhandahölls bland annat gratis föreläsningar, samtal och dialogmingel till deltagarna. Medarbetare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och funktionsnedsättning fick även ett skraddarsytt program i våld i nära relation och dess mekanismer. Totalt deltog cirka 300 medarbetare i de olika programpunkterna (2017: 400 medarbetare). Majoriteten av medarbetarna upplevde att de fick ökad kunskap och motivation om hur våld kan förebyggas.

På dialogminglet i Hässelby gård, Vällingby och Åkermymntan närvarade uppskattningsvis 600 invånare, som fick möjlighet att diskutera vad våld är och hur man kan agera före, under och efter våldshändelser. Dialogerna genomfördes av medarbetare från relationsvåldsteam, ungdomsmottagningen, medborgarvårdar samt representanter från Polismyndigheten, Brottsofferjouren i Västerort och STHLM Väst tjej- och kvinnojour. Positiva reaktioner från invånarna uttrycktes bland annat i den lokala tidningen.

För att motverka förekomsten av våld bland barn och ungdomar har förvaltningen tillsammans med Utbildningsförvaltningen anordnat gemensamma utbildningstillfällen i programmen Agera tillsammans (AT) och Mentors in Violence prevention (MVP). Programmen har startat bland elever i årskurs 4 och årskurs 7 på fyra skolor i stadsdelsområdet. För att bedriva ett sammanhållet våldsförebyggande arbete där barn och unga möts av samma budskap har fritidsledare från parklek arbetat med samma programmaterial och arbetat för att anpassa innehållet till parklekens målgrupp. Arbetet med att anpassa programmet har inte slutförts under året, vilket innebär att det förväntade resultatet om att erbjuda flickor och pojkar ett våldspreventivt program på parklekar och fritidsgårdar har inte uppfyllts. Under året har samtliga medarbetare inom fältförlagt socialt arbete processutbildats i våldspreventiva metoder.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	70			50		50 %	Tas fram av nämnden	2018
Analys Förvaltningen valde att i första hand erbjuda den utbildning som indikatorn syftar på till medarbetare som möter barn och unga inom socialtjänsten, och det är på denna målgrupp som utfallet beräknats. Personal i förskoleverksamheten har genomgått andra utbildningar, såväl interna som externa, om våld i nära relation och att upptäcka barn som eventuellt lever i våldssituation.								
Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldssituation och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	100			50		50 %	Tas fram av nämnden	2018
Analys Förvaltningen har fem medarbetare som arbetar med våldssutsatta vuxna personer som målgrupp, alla dessa har gått utbildningen.								
Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	325 st	4,3 %	95,7 %			250 st	tas fram av nämnden	2018
Analys Under 2018 var det 325 personer som utsatts för våld och var kända av socialtjänsten. 311 kvinnor och 14 män. Indikatorns måloppfyllnad får anses utgå från att det är bättre ju fler som är kända. Indikatorn är endast nedstörd till Individ - och familj- familj och relation och följer inte indikatorns angivna verksamhetsområden.								

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män utsätts inte för våld

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Antalet flickor och pojkar som har genomgått ett våldspreventivt program på parklekar och fritidsgårdar uppgår till minst 20.
- Kvinnor och män som varit placerade på skyddat boende uppger att våldet har upphört efter avslutad placering.
- Alla barn som bor i skyddat boende tillsammans med en förälder erhåller skolundervisning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Bilda en arbetsgrupp i samverkan med utbildningsförvaltningen för uppstart av ett våldsförebyggande arbete. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
Genomföra en våldsförebyggande vecka. (LUP)	2018-01-01	2018-11-30	
Informera och utbilda personal om våldsprevention	2018-01-01	2018-12-31	
Medarbetare erbjuds utbildning i att upptäcka våld i nära relationer.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Medarbetare har haft möjlighet att anmäla sig till utbildningar som bland annat staden arrangerat.			
Stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck implementeras. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	
Utforma och utveckla ett våldspreventivt program på parklekar och fritidsgårdar. (LUP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning uppgick till 82 procent enligt 2018 års brukarundersökning. Det ligger över utfallet för staden som helhet (79 %), men når inte upp till förvaltningens förväntade resultat.

För att skapa förutsättningar för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv arbetar förvaltningen kontinuerligt med att öka kompetensen hos medarbetarna och att utveckla verksamheten för att nå uppsatta mål.

Analys av 2017 års resultat ledde bland annat till ett fokus på bemötande inom beställarverksamheten. Som ett led i att ge ett bra bemötande och bra service till brukarna har medarbetare regelbundna teammöten med översyn av veckans arbetsfördelning samt tillgång till varandras digitala kalendrar med mera. Handläggarna har också fått kompetensutbildning inom bland annat handläggning och dokumentation, våld i nära relation och barns delaktighet.

Även inom de kommunalt drivna grupp- och servicebostäderna har bemötandefrågorna varit prioriterade. Medarbetarna har fått utbildning i bland annat lågaffektivt bemötande och HBTQ.

För att ge rätt stöd till brukare och förbättra deras möjligheter att leva ett självständigt liv arbetar förvaltningen med att öka brukarnas delaktighet i utredning och beställning av insatser. För att öka barnens delaktighet i utredningen har beställarverksamheten höjt sin kunskap och utvecklat arbetet med kommunikationshjälpmedel och samordnad planering.

Information om exempelvis beslutsprocess och beslut har anpassats med lättlästa texter och bilder till de barn som har behov av det. För att öka barns delaktighet har förvaltningen också implementerat barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor enligt stadens program för barns delaktighet.

I ett stort antal gruppboendestäder har wifi installerats och brukarna har kunnat använda exempelvis surfplattor för att söka information om aktiviteter med mera.

Under 2018 har en ny gruppboendestad, Strandviolen, med inriktning mot äldre brukare öppnats i kommunal regi. Inom den kommunalt drivna dagliga verksamheten har antalet brukare under 2018 ökat från 72 personer till 81. För att möta brukarnas behov har schemaförändringar gjorts både för brukare och för medarbetare. I syfte att öka brukarnas nöjdhet med personalens bemötande har verksamheten påbörjat en HBTQ-diplomerings utbildning för ökat normkritiskt förhållningssätt. En grupp medarbetare har fått utbildning i MI, motiverande samtal. För att utöka möjligheterna till sysselsättning har ett café startats på ett av förvaltningens vård- och omsorgsboende, som sköts och bemannas av brukare.

Medarbetare har genomgått utbildningar i digital teknik enligt projektet DigIts plan. En enkät genomfördes av projektet under våren 2018 för att utvärdera resultaten men inga resultat har redovisats för förvaltningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	89 %	86 %	88 %		89 %	88 %	2018
Analys Årsmålet nåddes för män men inte för kvinnor. Verksamheterna analyserar resultaten och planerar sin verksamhet för 2019 utifrån bland annat analysen av resultatet för brukarenkäten 2018.								
Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	100 %	100 %	89 %		91 %	90 %	2018
Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				94 %		94 %	88 %	2018
Analys Frågan ställs inte i årets brukarenkät, därför saknas resultat.								
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	96 %	90 %	94 %		95 %	89 %	2018
Analys Förvaltningens årsmål var 95 och utfallet blev 94. Utfallet för staden totalt blev 93. Förvaltningens årsmålet nåddes för män men inte för kvinnor. Verksamheterna analyserar resultaten och planerar sin verksamhet för 2019 utifrån bland annat analysen av resultatet för brukarenkäten 2018.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	97 %	96 %	100 %	93 %		93 %	tas fram av nämnden	2018
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	87 %	75 %	83 %		84 %	77 %	2018
Analys Årsmålet nåddes för män men inte för kvinnor. Verksamheterna analyserar resultaten och planerar sin verksamhet för 2019 utifrån bland annat analysen av resultatet för brukarenkäten 2018.								
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	76 %	82 %	72 %		73 %	tas fram av nämnden	2018
Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	100 %	100 %	92 %		93 %	91 %	2018
Analys Resultatet baseras endast på svarande med insats korttidsboende. För de som bor på gruppbostad saknas resultat.								

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning ökar i jämförelse med 2017.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten arbetar med valda områden utifrån programmet.	2018-01-01	2019-03-31	
Analys Enheter inom förvaltningen har hunnit olika långt i arbetet med programmet. Arbetet fortsätter under 2019.			
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Enheten väljer ut områden från programmet att arbeta vidare med.	2018-01-01	2018-12-31	
Program för stöd till anhöriga 2017-2020. Programmet presenteras för alla medarbetare på APT.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Invånare möter en tillgänglig verksamhet

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Verksamheten har en hög tillgänglighet under telefonid.
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal ökar (94 % 2017).

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Enheter för dialog kring vad ett tillgängligt och gott bemötande är.	2018-01-01	2018-12-31	
	Enheter ser över sin tillgänglighet i form av telefontider och övriga kontaktvägar	2018-01-01	2018-12-31	
	Myndighetsutövande enheter målgruppsanpassar i samverkan med kommunikationsfunktionen den information som enskilda får inför, under och efter beslut	2018-01-01	2018-12-31	
	Stadens nya program för delaktighet implementeras. (Program för delaktighet)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har på olika sätt arbetat för att tillgängliggöra information om den samhällsservice som förvaltningen och Stockholms stad tillhandahåller, bland annat genom medborgarvärdarnas uppsökande arbete. Under året har 23300 invånare varit i kontakt med förvaltningens medborgarvärdar och fått möjlighet till samtal, lotsning och information om förvaltningens event och serviceutbud. För att bidra till invånarnas inflytande och delaktighet i samhället har förvaltningen även anordnat ”dialogtorg” om studier/arbete, fritid/hälsa/idrott och bostad/arbete. Dialogerna har hållits i Hässelby gård, Åkermymtan, Smedshagen och Vällingby. Totalt deltog cirka 1000 invånare (60 procent kvinnor).

Invånare med behov av stöd och vägledning i vardagliga- och samhällsfrågor har fått praktiskt hjälp på medborgarkontoret i Hässelby gård och Åkermymtan. Totalt har 2504 invånare (60 procent kvinnor) besökt medborgarkontoren och uppföljning visar att besökarna framförallt har sökt stöd via muntlig rådgivning (55 procent).

För att öka valdeltagandet bland förstagångsväljare har förvaltningen arbetat uppsökande på sociala medier, allmänna platser och genom demokratiambassadörer och dialogtorg om demokrati och valet. En utvärdering av arbetet visade att det är svårt att nå förstagångsväljare, bland annat då målgruppen inte vistades på allmänna platser i samma utsträckning som äldre målgrupper. Utvärderingen visade dock att fler väljare som för första gången fick kunskap om rättigheten att rösta i kommun - och landstingsvalet trots att de saknar svenskt medborgarskap. Sammantaget har förvaltningen varit i kontakt med över 1000 invånare varav cirka 10 procent var förstagångsväljare mellan 18-29 år. Resultat från valmyndigheten visar

att valdeltagandet till riksdagen, landstinget och kommunalvalet har ökat på samtliga områden/distrikt där förvaltningen tillhandahöll dialogtorg (Smedshagen, Hässelby gård och Åkermynatan), och mest ökade valdeltagandet i Smedshagen. Förvaltningen bedömer att det arbete som har utförts har bidragit till det förväntade resultatet, men att det inte går att dra några generella slutsatser om att arbetet har bidragit till att valdeltagandet bland just förstagångsväljare har ökat.

I syfte att stärka samverkan med civilsamhället har förvaltningen utarbetat en ny samverkansmodell som innehåller bland annat information om föreningsbidrag och andra bidrag. Under året har förvaltningen även ingått två partnerskap med två föreningar genom Idéburet offentligt partnerskap (IOP). Syftet med dessa partnerskap är att i samverkan med civilsamhället öka fritidsutbudet, skapa alternativa arbetsmarknadsaktiviteter och stärka trygghetsarbetet.

Lokalt utvecklingsprogram

I det lokala utvecklingsprogrammet ingår tre huvudsakliga områden; arbete och försörjning, trygghet och tillgänglighet samt barn och unga. Under året har följande aktiviteter genomförts och resultat uppnåtts.

Arbete och försörjning

Förvaltningen har utvecklat samverkan med Jobbtorg och deltar med samordnade insatser inom ramen för FINSAM-teamen. För att minska andelen ungdomar med försörjningsstöd har verksamheten utökats med en resurs för att intensifiera arbetet med att komma ut i självförsörjning. För att öka möjligheterna för nyanlända att komma i sysselsättning har två anhörigkonsulenter byggt upp kontaktnät både internt och externt. Dessa satsningar beskrivs mer utförligt under mål 3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva.

Projektet med stadsdelsmammor har fortsatt och varit en länk mellan korttidsutbildade och i första hand Jobbtorg. Mer om stadsdelsmammorna finns att läsa under mål 3.4 *I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet*.

Trygghet och tillgänglighet

Under 2018 har stadsdelsförvaltningen haft dialoger och gjort fördjupade analyser i samarbete med alla verksamhetsområden, andra förvaltningar inom staden samt ett antal externa nyckelaktörer såsom exempelvis polis, landsting och föreningar. Arbetet resulterade i en långsiktig trygghetsstrategi med tydliga mål och indikatorer för det samlade trygghets- och säkerhetsarbetet. Ett trygghetsråd med såväl en strategisk som en operativ arbetsgrupp utgör grunden för det fortsatta trygghetsarbetet. I rådet ingår såväl interna som externa nyckelaktörer.

Liksom året innan genomfördes en våldsförebyggande vecka med aktiviteter, seminarier och torgdialoger för såväl medarbetare som invånare. Medarbetare och chefer inom förvaltningens olika verksamheter har genomgått utbildning för ökad kunskap om våld i nära relationer.

Trygghetsaspekterna genomsyrar förvaltningens arbete med utveckling och underhåll av stadsmiljön, parker och gångstråk. Hässelby torg är ett prioriterat område i förvaltningens LUP. I samarbete med trafikkontoret och i dialog med invånare har en plan arbetats fram för upprustning och ombyggnad av torget, liksom andra prioriterade delar av stadsdelsområdet.

Barn och unga

Under året har förvaltningen inlett ett samarbete med utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen i syfte att ge alla barn och ungdomar en meningsfull och trygg fritid med ledarledda idrotts- och fritidsaktiviteter. Samverkansmötena har lett till en gemensam översyn av fritidsutbudet och en planering finns för arbetet 2019. De prioriterade områdena under 2019 är att säkerställa kvalitet och likvärdighet i öppna verksamheter och att öka fritidsutbudets tillgänglighet för underrepresenterade grupper

I syfte att öka barn och ungdomars delaktighet i utformningen av fritids- och lovaktiviteter genomfördes Fritidskommissionen under början av 2018. Genom Fritidskommissionen har ungdomar fått påverka utformningen av bland annat Sommar på torget och VM-veckan. Under året har förvaltningen genomfört "Ungdomsträffar" för att ungdomar med olika socioekonomisk bakgrund ska få möjlighet att träffas över stadsdelsgränsen. Mer om förvaltningens verksamhet för barn och unga finns bland annat under mål 1.5 *Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla*.

De särskilda demokrati- och utvecklingsmedel har använts för det uppsökande arbetet inom ramen för enheten medborgarservice, där bland annat mötesplatser, medborgarvårdar och Ungas organisering ingår. Medel har även använts för att stärka invånarens inflytande genom bland annat föreningsmässor, demokratiambassadörer och dialogtorg.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor ♀	42 %	43 %	42 %	50,8 %		41 %	42	2018
Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö ♀	25 %	28,33 %	22,33 %	23 %		24 %	25	2018

Nämndmål:

Flickor och pojkar, kvinnor och män har hög tillit till förvaltningen

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

-Flickor och pojkar, kvinnor- och män i de prioriterade områdena får ökad kunskap om det demokratiska systemet.

-Antal flickor och pojkar, kvinnor och mäns som deltar i medborgardialoger ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Följa upp och återkoppla till medborgarna om de medborgarförslag som har skickats på remiss till fackförvaltningar	2018-01-01	2018-12-31	
Genomföra aktiviteter för att öka valdeltagandet	2018-01-01	2018-12-31	
Genomföra medborgardialoger	2018-01-01	2018-12-31	
I samverkan med civilsamhället utveckla former för demokratisk deltagande	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Medverka till att invånare får information om stadsplanering	2018-01-01	2018-12-31	
Undersöka möjlighet att teckna idéburet offentligt partnerskap (IOP)	2018-01-01	2018-04-30	
Undersöka möjligheter till medborgarbudget inom området stadsmiljö	2018-01-01	2018-08-31	
Utforma samarbetsavtal mellan civilsamhället och förvaltningen	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts bidrar till att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis under året.

Förvaltningens mål för elektroniska inköp uppnås inte, även om andelen har ökat i jämförelse med året innan då andelen elektroniska inköp var 41 procent. För år 2018 uppgår andelen till 54 procent. Under första halvåret ökade de elektroniska inköpen successivt. Under andra halvåret minskade andelen till följd av att flera av stadens upphandlingar inte var slutförda, vilket innebar att många av verksamheternas planerade inköp inte kunde ske via e-handeln. Riktade utbildningsinsatser kommer att genomföras under 2019. Från och med 2019 har en upphandlare anställts, vilket även kommer öka förutsättningarna att nå målet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel elektroniska inköp	54 %			41 %		63 %	Tas fram av nämnden	VB 2018
Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		85 %	85%	2018

Nämndmål:

Vid upphandling ställs tydliga krav på hållbarhet

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

- Förvaltningen ställer miljömässiga krav vid upphandling.
- Förvaltningen ställer sociala krav vid upphandling.
- Förvaltningen är trogen de avtal som finns.
- Andelen elektroniska inköp ökar till minst 63 %.

Analys

Merparten av förvaltningens inköp sker genom centralt upphandlade ramavtal där staden ställer relevanta och hållbara krav. Avtalstrohet till dessa avtal är en förutsättning för att förvaltningen ska kunna säkerställa att målsättningarna uppfylls och elektronisk handel ska användas där så är möjligt. En viktig aktivitet under året blir information om och implementering av stadens nya system för upphandling och inköp.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Mnkr, netto	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Intäkter	-338,4	-343,2	4,8	50,5
Kostnader	2 266,5	2 270,4	-3,9	-48,1
Netto före resultatdispositioner	1 928,1	1 927,2	0,9	2,4
Återföring av resultat från föregående år 2017			31,8	30,7
Överföring av resultat till nästkommande år 2019			-32,2	-31,8
Totalt efter resultatdispositioner	1 928,1	1 927,6	0,5	1,2

Nämnden tilldelades i kommunfullmäktiges ursprungliga budget för år 2018 en ram som uppgick till 1 897,7 mnkr. I samband med kommunstyrelsens beslut i avstämningsärendet och tertialuppföljningar har förvaltningen tillförts ytterligare netto 30,4 mnkr, varför slutlig nettobudget uppgår till 1 928,1 mnkr. Justeringarna beror främst på prestationsförändringar inom förskolan och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Ovan redovisas utfallet i bokslutet jämfört med slutlig budget 2018.

Bokslutet redovisar nettokostnader om 1 927,2 mnkr, vilket ger ett överskott för nämnden med 0,9 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner redovisar nämnden ett överskott om 0,5 mnkr. De största överskotten återfinns inom förskoleverksamheten samt utförarenheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Störst underskott har delar av individ- och familjeomsorgen, beställaravdelningarna äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Nedan visas tabeller med tillhörande förklaringar till avvikelserna.

Resultatenheterna inom förskolan överför ett överskott om 1,3 mnkr och resultatenheten inom äldreomsorgen överför ett underskott om 0,9 mnkr. Sammantaget innebär detta att resultatenheterna totalt ökade sitt överskott under 2018 med 0,4 mnkr och överför därmed 32,2 mnkr till 2019.

Löneöversyn 2018

Löneöversyn 2018	Utfall Kommunal %	Utfall övriga förbund%	Utfall i % totalt
Nämnd- och förvaltningsadministration		2,30	2,30
Avdelningen för individ- och familj		3,29	3,29

Löneöversyn 2018	Utfall Kommunal %	Utfall övriga förbund%	Utfall i % totalt
Avdelningen förskola	2,23	2,40	2,28
Avdelningen beställare äldre, funktionsnedsatta, socialpsykiatri		3,35	3,35
Avdelningen utförare äldre, funktionsnedsatta, socialpsykiatri	2,46	1,97	2,35
Avdelningen för tidigt socialt arbete (TSA)	2,54	1,78	1,20
Totalt	2,40	2,26	2,48
<i>I nämnd och förvaltningsadministration ingår strategi- och internservice, personal och ekonomi</i>			
<i>I utfallet ingår även oorganiserade under resp avtalsområde</i>			

Totala kostnader för löner och sociala avgifter uppgick till 935,4 mnkr vilket är en ökning med 5,6 procent jämfört med 2017. Lönekostnaden står för 48,5 procent av förvaltningens totala nettokostnader vilket är en högre andel jämfört med 2017. Ökningen beror på ett antal övergångar från entreprenad till verksamhet i egen regi. Lönerörelsen för 2018 medförde en ökning om 2,48 procent. Kommunals avtalsområde hade en löneökning på 2,40 procent och övriga förbund hade en genomsnittlig löneökning på 2,26 procent.

Utfall jämfört med prognoser under året

Mnkr, netto	Prognos T1/2018	Prognos T2/2018	Utfall 2018	Diff Bokslut - T2 201
Justerad budget	1 906,6	1 910,3	1 928,1	
Netto före resultatdispositioner	1 908,2	1 911,9	1 927,2	
Avvikelse mot budget före resultatdispositioner	-1,6	-1,6	0,9	2,5
Förskolornas överskott från 2017	27,6	27,6	27,6	
Äldreomsorgens överskott från 2017	4,2	4,2	4,2	
Förskolornas överskott till 2019	-26,6	-26,6	-28,9	
Äldreomsorgens överskott till 2019	-3,6	-3,6	-3,3	
Avvikelse mot budget efter resultatdispositioner	0,0	0,0	0,5	0,5

Årsmålet för indikatorn för prognossäkerhet (max +/- 1,0%) uppnås för 2018. Nettokostnaderna i bokslutet uppgår till 0,9 mnkr vilket är en förbättring med 2,5 mnkr jämfört prognosen i tertialrapport 2. Avvikelsen mot budget efter resultatdispositioner uppgår i bokslutet till 0,5 mnkr vilket är en avvikelse med 0,5 mnkr jämför med vad som prognostiserades i tertialrapport 2. Det motsvarar en avvikelse med 0,03 procent av bruttoomslutningen.

Budgetutfall per verksamhetsområde

	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Verksamhet (mnkr, netto)	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd- och förvaltningsadministration	68,6	-3,3	65,2	-3,2	3,3	2,1
Individ- och familjeomsorg	278,8	-42,1	284,0	-39,0	-8,2	-8,1
varav socialpsykiatri	58,0	-8,3	56,5	-8,5	1,7	3,9
varav barn&ungdom	168,4	-22,0	177,5	-21,1	-9,9	-7,2

	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
<i>varav vuxen</i>	52,4	-11,8	50,0	-9,4	0,0	-4,8
Flyktningmottagande	58,2	-58,2	54,8	-58,2	3,4	5,6
Stadsmiljö, inkl avskrivningar & räntor	30,1	-0,2	30,1	-0,2	0,0	-4,6
<i>varav avskrivningar och internränta</i>	9,6	0,0	9,5	0,0	0,1	-0,1
Förskoleverksamhet	444,4	-37,6	431,3	-38,2	13,7	16,4
Äldreomsorg	759,7	-137,4	782,9	-152,7	-7,9	-24,7
Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning	412,3	-30,2	417,3	-28,1	-7,1	0,1
Verksamhet för barn, kultur och fritid	44,5	-11,6	41,8	-9,5	0,6	4,9
Arbetsmarknadsåtgärder	33,3	-9,0	30,1	-7,3	1,5	2,2
Ekonomiskt bistånd	136,6	-8,8	133,0	-6,8	1,6	8,5
<i>varav handläggning</i>	31,1	0,0	32,6	-1,4	-0,1	0,1
Total drift före resultatöverföringar	2 266,5	-338,4	2 270,4	-343,2	0,9	2,4
Resultatenheternas överskott från 2017					31,8	30,7
Resultatenheternas överskott till 2019					-32,2	-31,8
Totalt efter resultatöverföringar					0,5	1,2

Nämnd- och förvaltningsadministration

	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd	2,1	0,0	1,9	0,0	0,2	0,4
Förvaltningsadministration inkl. demokratiutveckling	66,5	-3,3	63,3	-3,2	3,1	1,7
Summa totalt	68,6	-3,3	65,2	-3,2	3,3	2,1
					5,0%	3,5%

Nämnd- och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om 3,3 mnkr. Överskottet beror bland annat på effektiviseringsåtgärder, senarelagd rekrytering och vakanser vid föräldraledighet.

Demokratiutveckling redovisar ett resultat i balans med budget.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Barn och ungdom	168,4	-22,0	177,5	-21,1	-9,9	-7,2
Vuxeninsatser	52,4	-11,8	50,0	-9,4	0,0	-4,8
Socialpsykiatri	58,0	-8,3	56,5	-8,5	1,7	3,9
<i>Varav utförare soc psyk</i>					0,2	-0,4
Summa	278,8	-42,1	284,0	-39,0	-8,2	-8,1
Avvikelse i %					-3,5%	-3,7%

Individ- och familjeomsorgen redovisar ett sammantaget underskott om 8,2 mnkr (-3,5%). Underskottet hänförs till verksamhetsområdet barn och ungdom.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri redovisar ett överskott om 1,7 mnkr, varav beställarverksamheten ett överskott om 1,5 mnkr och utförarenheter ett överskott om 0,2 mnkr. Beställarverksamhetens överskott beror primärt på att flera placeringar avslutades tidigare än planerat samt att nya placeringar har haft en lägre kostnadsnivå än budgeterat.

Socialpsykiatri nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Insats (antal)		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec
Gruppboende	25,6	27,0	26,5	26,1
HVB	12,0	8,0	9,6	11,4
Stödboende	18	13	14	16
*Boendestöd 1 - 7 timmar å-pris 380 kr	77	77	111	83
*Boendestöd 8 -18 timmar å-pris 404 kr	490	436	454	462
*Boendestöd 19 - timmar å-pris 453 kr	410	548	503	415
* Nytt ersättningssystem from 1 juli 2017 för boendestöd				

Vuxen

Vuxenenheten redovisar sammantaget en budget i balans. Placeringskostnader för vuxna visar ett underskott om 0,5 mnkr vilket beror på ökade kostnader för insatser inom stödboenden och härbärgen, samt att försöks- och träningslägenheter visar ett överskott om 0,5 mnkr då de haft lägre kostnader för lokalunderhåll.

Vuxen nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 201712
Insats (antal)		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec
Hem för vård och boende, HVB	3,2	3,0	3,8	5,5
LVM och § 12-placeringar	1,1	2,0	1,3	2,1
Stödboende	14	21	23	18
Försöks- tränings- och jourlägenheter redovisas i T1, T2 och bokslut	174		176	

Barn och ungdom

Insatser för barn och ungdom redovisar ett underskott om 9,9 mnkr. Underskottet avser främst ökade kostnader för placering av barn och ungdomar på SIS-institutioner, stödboende, jourhem samt HVB-hem. Personalbudgeten visar ett underskott om 2,7 mnkr på grund av konsultkostnader, då det i början av året var svårt att rekrytera erfarna socialsekreterare i den omfattning som behövdes.

Barn och ungdom nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal helårsplatser		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec

Barn och ungdom nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
§ 12 Hem	2,4	5,0	4,8	3,2
HVB-hem	4,6	8,5	7,2	5,0
Stödboende	12	12	16	13
Jourhem	16	26	26	21

Flyktningmottagande

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ensamkommande barn och handläggning	58,2	-58,2	54,8	-58,2	3,4	5,6
Summa	58,2	-58,2	54,8	-58,2	3,4	5,6

Insatser för ensamkommande flyktingbarn redovisar sammantaget ett överskott om 3,4 mnkr.

Överskottet hänförs till att förvaltningen har förhandlat ner dygnspriserna för boende för ensamkommande barn och ungdomar samtidigt som antalet beslutade insatser har minskat och därmed också kostnaden för handläggning. För närvarande handlägger enheten för ensamkommande flyktingbarn placeringar för 101 barn vilket är en minskning med 90 barn sedan december 2017.

Flyktningmottagande nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal helårsplatser		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Ensamkommande flyktingbarn	176	101	128	191

Stadsmiljöverksamhet inklusive avskrivningar och internränta

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ledning och gemensam administration	2,6	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0
Parkdrift	17,9	-0,2	18,0	-0,2	-0,1	-4,5
Avskrivningar	8,9	0,0	8,9	0,0	0,0	-0,1
Internränta	0,7	0,0	0,6	0,0	0,1	0,0
Summa	30,1	-0,2	30,1	-0,2	0,0	-4,6
Avvikelse i %					0,0%	

Stadsmiljö inklusive avskrivningar och internränta redovisar en budget i balans.

Medel för naturreservat

Stadsdelsnämnden ansökte i verksamhetsplanen om 2,0 mnkr från centrala medelreserven för att under 2018 utföra skötsel och underhåll av stadsdelsområdets naturreservat varav 1,3 mnkr beviljades. Pengarna har primärt använts till slyröjningar/gallringar för att hindra igenväxning, vassklippning samt slåtter/slyröjning av ängsytor.

Förskoleverksamhet

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Förskolepeng till enheterna	293,0	0,0	293,1	-0,4	0,3	-0,8
Hyrer, lokaldrift och lokalätgärder	53,7	0,0	53,9	0,0	-0,2	2,5
Barn i behov av särskilt stöd	54,4	0,0	57,0	-0,1	-2,5	-1,3
Öppen förskola	3,0	0,0	2,3	0,0	0,7	0,0
Barnomsorgsavgift	0,0	-25,2	0,0	-25,2	0,0	0,0
Övrigt	40,3	-12,4	25,0	-12,5	15,4	16,0
Summa före resultatöverföring	444,4	-37,6	431,3	-38,2	13,7	16,4
Resultatfond från 2017, överskott					27,6	26,8
Resultatfond till 2019, överskott					-28,8	-27,6
Summa efter resultatöverföring					12,5	15,6
Avvikelse i %					3,1%	

Förskoleverksamheten redovisar ett överskott om 13,7 mnkr före resultatöverföring och ett överskott om 12,5 (3,1%) mnkr efter resultatöverföring.

Överskottet beror bland annat på vakanser inom administrationen samt betydligt lägre kostnader i samband med införandet av skolplattformen. I årets budget var medel avsatta för att påbörja införandet av mindre barngrupper, verksamheten hade även sökt statsbidrag för detta och beviljades mer än väntat. Centrala medel var avsatta för att bland annat för starta upp projekt som kommer att ske kommande år.

Barnomsorgsgarantin uppfylldes under hela året. Antalet inskrivna barn minskade under 2018. Inskrivna barn i snitt var 2 552 barn per månad. Det har skett en minskning med 104 barn jämfört med budgetprognosen för 2018. Antal barn per grupp var 13,9 och antal barn per anställd årsarbetare var 4,6 barn.

Förskola nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal inskrivna barn		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
1-3 år fsk	1 011	1 350	1 124	1 164
4-5 år fsk	1 627	1 143	1 414	1 385
Allmän fsk	18	4	9	15
Totalt	2 656	2 497	2 552	2 564
Inskrivningsgrad	2018	2018		2017
Barn 2-5 år	96%	95%		95%

Äldreomsorg

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ledning, biståndsenh &gem.adm	40,7	-1,3	37,6	-1,1	2,9	0,0

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Insatser i ordinärt boende och servicehus	246,3	-29,9	263,6	-42,3	-4,9	-3,6
Vård och omsorgsboende	451,8	-104,3	459,9	-106,8	-5,6	-19,5
Dagverksamhet	15,7	-0,9	15,7	-0,8	-0,1	-6,3
Övriga verksamheter	5,2	-1,0	6,1	-1,8	-0,1	4,7
Summa	759,7	-137,4	782,9	-152,7	-7,9	-24,7
Resultatfond från 2017, överskott					4,2	3,9
Resultatfond till 2019, överskott					-3,3	-4,2
Summa efter överföring					-7,0	-25,1

Verksamhetsområdet äldreomsorg redovisar totalt ett underskott om 7,9 mnkr före resultatdispositioner och efter resultatdispositioner ett underskott om 7,0 mnkr (1,1%). Underskottet hänför sig till beställarverksamheten, hemtjänsten, samt Skolörtens servicehus.

Äldreomsorg beställare

Beställarverksamheten inom äldreomsorgen redovisar ett underskott om 5,9 mnkr. Fördelningen av budgetmedel har gjorts med utgångspunkt i en prognostiserad minskning av behovet av vård- och omsorgsplatser vilket ännu inte slagit igenom fullt ut. Behovet av antal vård- och omsorgsplatser har under 2018 överstigit det prognostiserade behov som budgeten baserades på. Behovet av servicehusplatser har däremot legat på en lägre nivå än budgeterat. Antalet personer med hemtjänst har ökat något under året. Åtgärder under året såsom täta uppföljningar för att säkerställa rätt insats och omfattning har givit väntad effekt.

Äldreomsorg utförare

Utförarenheterna inom äldreomsorgen redovisar ett sammantaget underskott om 2,0 mnkr. Hemtjänstenheterna redovisar ett underskott. Åtgärderna inom hemtjänsten har under året givit effekt vilket innebär ett något förbättrat resultat. Servicehuset redovisar ett underskott vilket härrör från en låg belägningsgrad på enheten. Vård- och omsorgsboendena redovisar ett resultat i balans med budget. Samtliga utförarverksamheter har arbetat med att anpassa bemanning och schemalagningen till minskade intäkter på grund av minskade volymer och belägningsgrad.

Nyckeltal äldreomsorg	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal timmar/personer/månadsinsatser		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Hemtjänst (antal beställda dagtimmar)	44 700	42 911	42 559	45 966
Hemtjänst (antal utförda dagtimmar)	39 300	36 321	37 019	37 976
Hemtjänst (antal månadsinsatser)	1 200	1 229	1 223	1 292
Servicehus (antal timmar)	5 050	4 451	4 171	5 122
Servicehus (antal personer)	94	84	83	97
Vård- och omsorgsboende (antal heltidsplatser)	473	487	494	481

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ledning, biståndsenh & gemensam adm.	22,0	-0,1	21,4	-0,1	0,6	6,0
Prestationsbaserade insatser LSS	303,0	-25,9	313,8	-27,2	-9,5	-4,4
Boende enl SoL	20,2	-0,3	21,5	-0,4	-1,2	-2,7
Insatser i ord boende enl SoL	25,6	-0,4	23,7	-0,4	1,9	1,5
Personlig assistans	13,5	0,0	12,6	0,0	0,9	-0,3
Övriga insatser	4,8	-3,5	0,7	0,0	0,6	-0,1
Resor	23,2	0,0	23,6	0,0	-0,4	0,1
Summa	412,3	-30,2	417,3	-28,1	-7,1	0,1
Avvikelse i %					-1,9%	0,0%

Verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett underskott om 7,1 mnkr (-1,9 %). Underskottet hänförs till enbart beställarenheten.

Funktionsnedsättning beställare

Beställarenhetens underskott om 12,2 mnkr beror delvis på att kostnaden för SoL-insatser och resor överstiger det tilldelade fasta anslaget. Underskottet beror också på att en stor andel LSS insatser utförs utanför valfrihetssystemet med ofta högre priser än vad nivåersättningen räcker till som följd. Eftersom brukarens behov styr när en insats startar är det flera LSS-insatser som har fallit utanför budgetramens justeringsutrymme under delar av året.

Enheten arbetar aktivt med den del av underskottet som beror på höga priser genom att omförhandla med utföraren och där så är möjligt erbjuda byte till utförare som ingår i stadens valfrihetssystem. Förhandlingarna har ännu endast givit marginell effekt. Kostnaden för personliga transporter tar en stor andel av det fasta anslaget i anspråk (35,1% av det fasta anslaget 2018 att jämföra med 16,5% 2016) vilket gör att det ekonomiska utrymmet för övriga SoL-insatser har blivit mindre. Beloppet som finns tillgängligt för SoL-insatser efter avdrag för personliga transporter ligger 2018, i kronor räknat, drygt 3 procentenheter lägre än föregående år och 13 procentenheter lägre än 2016. Vid beslut om hemtjänstinsatser och boende enligt SoL sker beslut även fortsatt via ärendedragningar för att säkerställa en rättssäker och enhetlig bedömning.

Funktionsnedsättning utförare

Utförarenheterna inom verksamheten Stöd och Service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett överskott 5,1 mnkr. Överskottet beror på en hög beläggningsgrad samt samordningsvinster vid gruppboheter och daglig verksamhet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal personer/timmar		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec
Hemtjänst (antal beställda dagtimmar)	3 200	3 796	3 620	3 643
Hemtjänst (antal utförda dagtimmar)	2 750	2 916	2 833	2 955
Hemtjänst personer	150	146	145	149

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
Personlig assistans LSS timmar	2 900	2 567	2 962	3 119
Barn- och vuxenboende, SoL (antal personer)	21	21	22	20
Barn- och vuxenboende, LSS (antal personer)	139	141	142	134
Daglig verksamhet (antal personer)	294	306	307	293

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Fritidsverksamhet	12,0	0,0	12,0	0,0	0,0	2,7
Fältverksamhet	2,8	0,0	2,6	0,0	0,2	0,7
Parklekar	10,3	-1,1	9,9	-1,1	0,4	0,3
Kulturverksamhet o föreningsbidrag	1,9	-0,2	1,9	-0,2	0,0	0,3
Kollo, sommar- och lovverksamhet	7,3	-3,7	6,8	-3,2	0,0	0,4
Avdelningsledning o övrigt	4,3	-0,7	3,7	-0,1	0,0	0,5
Sociala investeringar, FFF och STIS	5,9	-5,9	4,9	-4,9	0,0	0
Summa	44,5	-11,6	41,8	-9,5	0,6	4,9
Avvikelse i %					1,8%	

Verksamhet för barn, kultur och fritid redovisar ett överskott om 0,6 mnkr (1,7%).

Överskottet förklaras av lägre kostnader för skadegörelse än budgeterat. Överskottet förklaras även av lägre personalkostnader i avvaktan på rekrytering.

Kollo

Förvaltningen tilldelades i samband med tertialrapport 1 0,9 mnkr utöver ursprunglig budgetram för kolloverksamhet. Utöver kostnaden för traditionellt kollo har medel fördelats till dagkolloverksamhet inom stadsdelsområdet. Under året har förvaltningen beviljats medel från socialstyrelsen om 1,1 mnkr för sommarlovsverksamheter samt 1,3 mnkr för lovaktiviteter för ungdomar mellan 6-15 år.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhet	Justerad budget 2018		Utfall 2018		Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Ekonomiskt bistånd	136,6	-8,8	133,0	-6,8	1,6	8,5
<i>varav handläggning</i>	<i>31,1</i>	<i>0,0</i>	<i>32,6</i>	<i>-1,4</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>
Arbetsmarknadsåtgärder	33,3	-9,0	30,12	-7,32	1,5	2,2
Summa	169,9	-17,8	163,1	-14,1	3,1	10,7
Avvikelse i %					2,0%	7,0%

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd inklusive handläggningskostnader redovisar ett överskott om 1,6 mnkr (1,3%).

Bidragshushållen var 829 i januari 2018 och har ökat successivt till 918 i nov. I december är den preliminära prognosen för bidragshushållen 899. Budgeterat antal bidragshushåll för 2018 var 880.

Cirka 21 personer har visstidsanställning/nystartsarbete vilket betyder att ingen utbetalning av försörjningsstöd längre utgår till dessa personer Detta är ett resultat av att staden satsar på visstidsanställning/ Stockholmsjobb.

Nyckeltal	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec
Antal hushåll	880	899	867	800
Kostnad (tkr/mån)	8 040	9 456	8 367	7 195

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett överskott om 1,5 mnkr (6%). Överskottet om 0,9 mnkr hänförs till erhållna intäkter som vid tidigare prognoser inte var bekräftade och resterande 0,6 mnkr avser lägre personalkostnader på grund av vakanser.

Nyckeltal Arbetsmarknadsåtgärder	Planering 2018	Utfall 2018	Utfall 2018	Utfall 2017
		Dec	Snitt jan- dec	Snitt jan- dec
OSA antal helårsplatser	20	19	16	17
Visstidsanställningar/Stockholmsjobb	20	21	20	22
Feriearbeten Tkr	12 200	12 200	–	
Feriearbeten antal	1 000	1 082	–	

Resultatenheter

Mnkr	Resultat 2018	Resultat- överföring från 2017	Resultat- överföring till 2019	Resultat- enheternas brutto-budget 2018
Kommunal förskola				
Grimsta förskolor	0,65	1,55	2,21	40,09
Vällingby förskolor	0,23	2,50	2,73	36,84
Råcksta förskolor	0,00	3,90	3,90	43,40
Nälsta/Vinsta förskolor	0,20	3,27	3,47	35,67
Björnboda/Sörgården förskolor	0,14	3,50	3,64	38,23
Maltesholm/Smedshagen förskolor	0,01	2,86	2,87	30,54
Loviselund förskolor	0,07	2,21	2,28	33,95

Mnkr	Resultat 2018	Resultat- överföring från 2017	Resultat- överföring till 2019	Resultat- enheternas brutto-budget 2018
Hässelby Gård förskolor	0,03	2,85	2,88	32,39
Trollboda/Smedshagen förskolor	0,06	2,78	2,69	26,89
Hässelby Norra förskolor	0,01	2,22	2,23	38,76
Totalt förskolor	1,40	27,63	28,88	356,76
Äldreomsorg				
Skolörtens servicehus	-0,59	4,18	3,32	33,15
Totalt äldreomsorg	-0,59	4,18	3,32	33,15
Totalt förskola & äldreomsorg	0,81	31,81	32,20	389,91

Förskoleverksamhet

Resultatenheternas omsättning inom förskoleverksamheten för 2018 uppgick till 356,76 mnkr. Till den ingående fonden om 27,63 mnkr överfördes ett överskott om 1,25 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 28,88 mnkr att överföra till år 2019.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resultatenhet hade en omsättning 2018 med 33,15 mnkr. Till den ingående fonden om 4,18 mnkr överfördes ett underskott om 0,86 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 3,32 mnkr att överföra till år 2019.

Investeringar

mnkr	Budget 2018	Bokslut 2018	Avvikelse 2018	Avvikelse 2017
Parkleken Guldets	8,5	8,5	0	0
Parkstråket Fyrklövern (program)	1,1	1,1	0	0,2
Reinvesteringar	0,0	0,0	0	0
Parkinvesteringar inkl tillgänglighet (nycklade)	7,2	5,3	1,9	1,7
Solursparken klimatåtgärder	5,3	4,9	0,4	
Klimatinvesteringar	1,5	1,7	-0,2	0,6
Summa stadsmiljö	23,6	21,5	2,1	2,5
Inventarier och maskiner	2,8	2,6	0,2	2,6
Totalt investeringar	26,4	24,1	2,3	5,1

Nämndens investeringsbudget för 2018 var 26,4 mnkr, varav stadsmiljöinvesteringar 23,6 mnkr och investeringar i maskiner och inventarier 2,8 mnkr.

Verksamheten redovisar ett överskott om 2,3 mnkr, vilket beror på att verksamheten inte har haft tillräckliga personalresurser på grund av vakanser, detta har fått till följd att en del av de investeringsprojekt som verksamheten planerat inte har kunnat genomföras under året.

Med anledning av att projektet med Solursparken är försenat, delvis p.g.a. sen start i kombination med tidig kyla, har inte samtliga beviljade klimatinvesteringsmedel om 5,3 mnkr använts under 2018. Projektet fullföljs ändå under 2019 och kvarvarande belopp på 0,4 mnkr bekostas av trafikkontoret.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ingen försäljning har varit aktuell under året.

Verksamhetsprojekt (driftsprojekt)

Nämnden har inte haft några verksamhetsprojekt under året.

Ombudgeteringar

Inte aktuellt.

Medel för lokaländamål

Inte aktuellt.

Analys av balansräkning

Räkenskapsbokslutet 2018

Bokslutet har upprättats enligt den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och i överensstämmelse med riktlinjerna i regler för ekonomisk förvaltning. Detta innebär bland annat att nedanstående principer har följts:

Matchningsprincipen: tillgångar/intäkter och skulder/kostnader har periodiserats på likartat sätt.

Försiktighetsprincipen: kostnader/skulder ska aldrig undervärderas och intäkter/tillgångar aldrig övervärderas.

Väsentlighetsprincipen: kostnader och intäkter har periodiserats om de påverkat resultatet väsentligt. I årets bokslut har lägst 50 tkr varit riktmärke för vad som normalt ansetts varit väsentlig storlek.

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 4,3 mnkr jämfört med bokslut 2017.

Tillgångar

Tillgångar (mnkr)	2017-12-31	2018-12-31
Konto 11xx-12xx Anläggningstillgångar	113,8	125,6
Konto 15xx Kundfordringar	19,8	35
Konto 16xx Div kortfristiga fordringar	38,4	11,9
Konto 17xx Förutbetalda kostn och upplupna intäkter	35,4	39,1
Konto 19xx Kassa och bank	0,3	0,4
Summa tillgångar	207,7	212,00

Anläggningstillgångar har ökat med 11,8 mnkr på grund av ökade investeringar. Kortfristiga fordringar har minskat med 26,5 mnkr vilket avser intäkter från Migrationsverket. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har ökat med 3,7 mnkr.

Skulder och eget kapital

Skulder och eget kapital (mnkr)	2017-12-31	2018-12-31
Konto 20xx Eget kapital	6,7	70,3
Konto 23xx Långfristiga skulder (skuld för investeringsbidrag)	0,0	-0,5
Konto 24xx Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,3	-0,4
Konto 25xx Leverantörsskulder	-126,3	-160,9
Konto 28xx Skulder till staten	0,0	-0,7
Konto 29xx Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-87,9	-119,8
Summa skulder och eget kapital	-207,8	-212,00

Eget kapital har minskat med 63,6 mnkr som en följd av förändringarna i balansräkningen. Långfristiga skulder avser investeringsbidrag för välfärdsteknik som förvaltningen erhöll under 2018. Leverantörsskulder har ökat med 34,6 mnkr. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med totalt 31,9 mnkr varav 5,7 mnkr avser upplupna kostnader, 24,4 mnkr avser ökade intäkter på konto för generalschablon samt resterande avser upplupna löner.

Övrigt

Kvalitetsarbete

Antal synpunkter och klagomål VB 2018							
<u>Verksamhet</u>	<u>Tillgänglighet</u>	<u>Bemötande</u>	<u>Insatsens utförande</u>	<u>Verksamhetens innehåll</u>	<u>Yttre miljö</u>	<u>Övrigt</u>	<u>Totalt</u>
Förskola	3	6	30	5	1	9	54
Individ- och familjeomsorg	11	12					23
Beställare äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri	10	2	14			2	28
Utförare äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri	1	6	27			1	35
Stadsmiljö					103		103
Tidigt socialt arbete	9	1			1		11

Förskola

Under perioden har 54 synpunkter inkommit till förskoleverksamheten, fördelat enligt tabell ovan. Kategorin övriga synpunkter består av beröm, idéer och två synpunkter på lokaler. De

som lämnat synpunkterna har kontaktats enligt rutinen för synpunktshantering och i vissa fall erbjudits möte. Samtliga synpunkter är diarieförda och besvarade.

Individ- och familjeomsorg

Klagomål som har kommit in till Individ- och familjeomsorgen hanteras enligt rutin för klagomål och synpunkter. I kategorierna saknas handläggning av ärende/rättssäkerhet som här har lagts in i kategori bemötande. samtliga synpunkter och klagomål är diarieförda och besvarade av berörd enhet.

Beställare äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri

På beställarenheten inom äldreomsorg, funktionsnedsättning samt socialpsykiatri har de flesta klagomål och synpunkter berört tillgänglighet och ärendehandläggning. Enheterna har även mottagit synpunkter om bemötande. Enheterna arbetar kontinuerligt med frågorna på arbetsplatsträffar. En del åtgärder har varit att revidera rutiner. Rutinerna gällande tillgänglighet behöver ses över ytterligare.

Utförare äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri

De flesta klagomål som inkommit till enheterna i kommunal regi avser insatsernas utförande, synpunkter har även berört bemötandet. Åtgärderna gällande insatsens utförande har varit att se över befintliga rutiner och processer. Enheterna arbetar aktivt med frågor om bemötande i form av löpande dialoger samt på arbetsplatsträffar.

Stadsmiljö

De flesta synpunkter eller klagomål gäller träd och övrig vegetation som skräpar ner, skymmer sikten eller utgör en fara. Vanligt förekommande önskemål gäller trygghetshöjande åtgärder av olika slag. Åtgärder som vidtagits är att träd har besiktigats och fällts om de har utgjort en fara, buskar har beskurits och slyröjning har utförts för att öka den upplevda tryggheten. Den torra sommaren har även orsakat att fler träd än vanligt har blivit uttorkade eller blåst omkull under höstens stormar, träd som har identifierats som riskträd har avverkats. Vid klagomål på bosättningar informeras vuxenenheten och polisen om var bosättningen finns och efter att de har besökt platsen och erbjudit annat boende har förvaltningen ombesörjt städning och eventuell sanering av platsen.

Tidigt socialt arbete

År 2018 har avdelningen tagit emot 11 synpunkter och klagomål enligt tabell ovan. De flesta klagomålen har handlat om parklekarnas och öppen förskolans tillgänglighet beträffande deras öppettider. Förvaltningen har hanterat alla inkomna synpunkt och klagomål enligt rutin och samtliga har fått återkoppling skyndsamt.

Övrigt